

Kandidatspeciale

Pernille Wolff-Tæstensen

Bortløbne slaver i Dansk Vestindien

Et studie af bortløbningsannoncer fra *The Royal Danish American Gazette*
(1770-1801)

Vejleder: Johan Heinsen

Afleveringsdato: 20. december 2022

Forfatter: Pernille Wolff-Tæstensen

Vejleder: Johan Heinsen

Afleveringsdato: 20. december 2022

Institutionsnavn: Aalborg Universitet

Fag: Historie

Antal tegn: 165.977 (69,2 ns.)

Titel: Bortløbne slaver i Dansk Vestindien

Undertitel: Et studie af bortløbningsannoncer fra *The Royal Danish American Gazette* (1770-1801)

Indhold

Abstract	3
1 Indledning	4
1.1 Problemformulering	6
2 Historisk forskning i marronage og bortløbningsannoncer	8
2.1 Marronage i historiografien	8
2.2 Bortløbningsannoncer i historiografien.....	22
2.3 Afrundende tanker på historiografien	48
3 Metode	50
4 Præsentation af kildemateriale	53
5 Analyse af bortløbne slaver i Dansk Vestindien	54
5.1 Bortløbningsannoncer og bortløbne slaver i Dansk Vestindien	54
5.2 Hvilke slaver løb bort og hvordan blev de efterlyst	67
5.3 Mærker på slavernes kroppe	74
6 Diskussion: bortløbningsannoncer fra Dansk Vestindien vs. historiografien	79
7 Konklusion.....	82
Litteratur.....	83

Abstract

This thesis investigates what runaway ads can tell us about conflicts in the Danish West Indies by examining runaway ads from *The Royal Danish American Gazette* which was published in Christiansted on St. Croix from 1770 to 1801. This thesis also seeks to supplement existing research on runaway ads from the Danish West Indies, since the runaway ads from the Danish West Indies rarely have been the subject of historians, despite the fact that historians for a long time have undertaken extensive and profound studies in runaway ads from other colonies. As will be demonstrated in the historiography, many studies exist on the subject of marronage and runaway ads. These studies show, that marronage could be perceived and chased in many different ways, which could vary depending on the geography and resources the slaves had at hand. For instance has Nevill A. T. Hall argued, that grand marronage from the Danish West Indies tended to mean maritime marronage, because the slaves that were seeking permanent desertion of their owners had very limited possibilities of finding it on the small Danish islands, where all the forests had been cut down to make room for the plantations. There by the slaves on the Danish islands enjoyed none of those advantages, slaves on many other islands had of finding freedom in the neighboring regions where large maroon societies existed. The historiography also shows that the runaway ads are an immense source to information about slavery and that they can be examined in a lot of different ways. This thesis establishes like the studies in the historiography that runaway ads can tell us numerous things about the slaves that had run away. But most importantly this thesis establishes that the runaway ads from *The Royal Danish American Gazette* can in fact tell us about conflicts in the Danish West Indies. The runaway ads make these conflicts evident just by existing, since the mere existence of a runaway ad indicates that a slave has run away and a slaveowner has called for the slave. Furthermore does a study of the runaway ads show that many of the slaves that had run away were carrying different marks on their bodies that also indicated a conflict between the slaves and the slaveowners. By the end of my analysis, I will also discuss how the results and conclusions I reach by examining runaway ads from the Danish West Indies fit into the patterns concluded by other historians for other geographical areas as shown in the historiography.

1 Indledning

Fra 1600-tallet til 1900-tallet var Danmark, som så mange andre europæiske lande i denne periode, en kolonimagt. Danmarks kolonier indebar den arktiske koloni i Grønland i nord, forterne på Guldkysten i syd, Tranquebar, Serampore og Nicobarerne i øst og slutteligt de tre vestindiske øer St. Thomas, St. Jan og St. Croix i vest.

Allerede i midten af 1600-tallet begyndte dansk-norske skibe at sejle til Vestindien, hvor danskerne på grund af den økonomisk lovende handel ønskede at etablere en dansk koloni som støttepunkt for denne handel¹. Det var dog først i 1672 under ledelse af Vestindisk Kompagni², at det lykkedes for danskerne at kolonisere den dengang ubeboede ø St. Thomas. Danskerne havde en svær start i Vestindien, men efterhånden kom sukkerproduktionen op at køre og i 1718 tog Danmark også den mindre naboø St. Jan i besiddelse. St. Croix kom på danske hænder i 1733, da Danmark købte øen af Frankrig. St. Croix lå fjernere fra St. Thomas og St. Jan, men til gengæld medførte overtagelsen af St. Croix en næsten tredobling af de dansk-norske besiddelser i Vestindien.³ Tilsammen udgjorde de tre øer i Dansk Vestindien lidt over 300 km², hvilket er omtrent størrelsen på Mors i Limfjorden⁴.

Allerede fra starten af koloniseringen af St. Thomas var der konstant mangel på arbejdskraft og kapital. Det var meget arbejdskrævende at kolonisere øen, samtidigt med at specielt nye tropiske sygdomme holdt dødeligheden på et højt niveau.⁵ Det fik Danmark til at se mod forterne på Guldkysten i Vestafrika, om de havde etableret nogle år forud for koloniseringen af St. Thomas. Forterne var oprettet som handelsstationer, hvor der blev handlet med varer som guld, elfenben og slavegjorte afrikanere. Sidstnævnte blev anset som løsningen på manglen på arbejdskraft i Dansk Vestindien, og hermed indtrådte Danmark i den transatlantiske slavehandel.⁶ Fra 1674 til 1806⁷

---

¹ Hornby, 1980, s. 9.

² Fra 1674 Vestindisk-Guineiske Kompagni.

³ Brimnes, 2020.

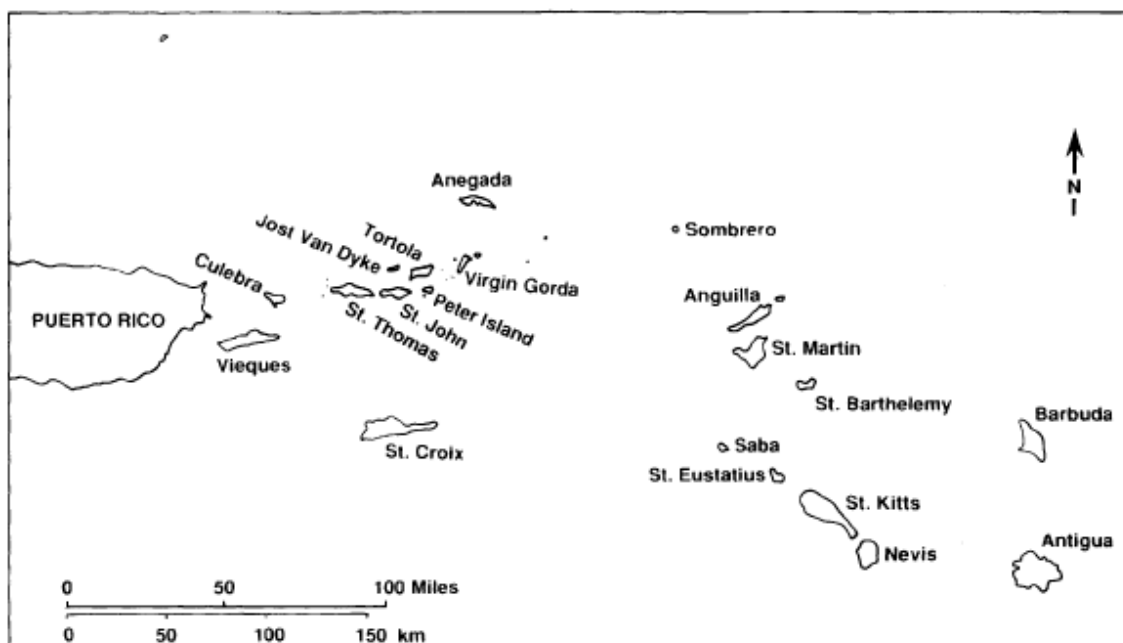
⁴ Gøbel & Sebro, 2017a, s. 54.

⁵ Gøbel & Sebro, 2017a, s. 52 + 56.

⁶ Nationalmuseet, *Danmark som vestindisk koloni*.

⁷På trods af forbuddet mod handel med slaver fra 1803 i de danske kolonier, fortsatte en mindre illegal atlantisk slavehandel i årene efter (Gøbel & Sebro, 2017a, s. 56).

sejlede minimum 344 togter under dansk flag mindst 85.650⁸ slaver fra forterne på Guld-
kysten til kolonierne i Vestindien⁹.

Kort over Jomfruøerne og de tidligere dansk vestindiske øer St. Croix, St. Thomas og St. Jan (St. John).¹⁰

Slaveriet var hverken en europæiske opfindelse eller en ny praksis i 1600-tallet. De europæiske kolonimagter forstod at udnytte og udvide en gammelkendt praksis, hvis ideologiske forudsætninger lå i raceforestillinger om, at nogle racer var overlegne i forhold til andre, og at underlegne racer kunne holdes som slaver.¹¹ De fleste slavegjorte afrikanere blev slaver som et resultat af krige og voldelige handlinger mellem forskellige stammer på det afrikanske kontinent. Nogle afrikanere blev dog også slavegjort som pant for lån og varer, der ikke var blevet rettidigt betalt. En sidste gruppe var de afrikanere, der var blevet slavegjort som straf for en forbrydelse.¹² Fælles for dem alle var, at de ingen rettigheder eller muligheder havde, når det kom til at bestemme, hvordan deres liv skulle leves. Når først slaverne kom til Caribien, blev de også solgt og byttet øerne

⁸ Det skønnes, at helt op mod 120.000 slaver kom til Caribien på danske skibe (Nationalmuseet, *Danmark som vestindisk koloni*).

⁹ Gøbel & Sebro, 2017a, s. 56.

¹⁰ Hall, 1992, s. 4.

¹¹ Simonsen, 2017a, s. 27.

¹² Simonsen, 2017a, s. 36.

imellem. En slave transporteret på et dansk skib var derfor ikke sikker på at forblive i de danske kolonier, på samme måde som der også kom slaver til de danske øer, der var fragtet over Atlanten på andre kolonimagters skibe. Manglende stabilitet var derfor et grundvilkår i slavelivet.¹³

Mange slaver overlevede ikke turen over Atlanten til Dansk Vestindien, der varede omkring to måneder. I gennemsnit omkom 15 procent af slaverne på skibene på grund af dehydrering, kummerlige forhold og smitsomme sygdomme. Næde de frem til Dansk Vestindien, døde fortsat mange i den første tid på øerne, og resten kunne se frem til en grusom skæbne som slaver i kolonierne. Mange af de slavegjorte afrikanere nægtede dog at acceptere denne skæbne og kæmpede imod. Allerede på overfarten ydede slaverne kolonimagterne modstand i form af oprør, selvmord og ved at nægte at spise. Som et resultat heraf havde skibene ombord instrumenter til tvangsfodring, og der var opsat net langs rælingen til at forhindre slaverne fra at springe i døden.¹⁴ Når slaverne nåede frem til Dansk Vestindien, blev de solgt til eksempelvis plantageejerne, men her stoppede slavernes modstand mod slavetilværelsen ikke. Allerede fra begyndelsen af koloniseringen forsøgte slaverne på de dansk vestindiske øer, ligesom slaver i alle de andre kolonier i Vestindien og Amerika, at løbe bort fra deres nye ejere i kortere eller længere tid, og denne tendens fortsatte helt ind til slaveriets ophævelse på de Dansk Vestindiske Øer i 1848.¹⁵

1.1 Problemformulering

Bortløbne slaver blev kaldt *maroner*, og det at løbe bort blev kaldt *marronage*. Denne marronage eller bortløbning kunne være af både kort- eller langvaring (permanent) karakter. Når slaverne løb bort, valgte nogle slaveejere at efterlyse slaverne i koloniens avis, og de indrykkede såkaldte *Runaway ads*, eller bortløbningsannoncer, som jeg vil betegne dem i dette speciale. Disse bortløbningsannoncer skulle hjælpe slaveejerne

---

¹³ Gøbel & Sebro, 2017a, s. 70.

¹⁴ Simonsen, 2017a, s. 39.

¹⁵ Hall, 1992, s. 136

med at få slaverne igen ved at gøre samfundet omkring dem opmærksom på de bortløbne slaver, der i aviserne blev beskrevet i varierende grad.

Aviserne fra de Dansk Vestindiske Øer er bevaret i en varierende grad, sådan forstået, at alle aviser fra perioden ikke eksisterer i dag. Men de som gør, giver et interessant og unikt indblik i, hvordan bortløbne slaver blev efterlyst og beskrevet i avisen i de såkaldte bortløbningsannoncer. Disse bortløbningsannoncer fra de dansk vestindiske aviser er ikke blevet grundigt behandlet i den danske forskningslitteratur, og jeg har derfor valgt, at lade dem være omdrejningspunkt for dette speciale.

Specialet vil have til formål at undersøge, hvad disse bortløbningsannoncer kan fortælle os om konflikter i Dansk Vestindien. Det vil ske med udgangspunkt i de bortløbningsannoncer, der blev trykt i den første dansk vestindiske avis *The Royal Danish American Gazette*, der udkom i perioden 1770 til 1801. Det leder mig frem til følgende problemformulering:

Hvad kan bortløbningsannoncer fra The Royal Danish American Gazette fortælle os om konflikter i Dansk Vestindien i perioden 1770 til 1801?

Ud over at dykke ned i bortløbningsannoncerne, vil jeg også foretage en grundig undersøgelse af forskningslitteraturen på området. Først vil jeg undersøge forskningslitteraturen indenfor marronage, herefter vil jeg også undersøge forskningslitteraturen indenfor bortløbningsannoncer for at se, hvordan forskere har arbejdet bortløbning og bortløbningsannoncer, og hvilke resultater, der er kommet frem til. Historiografien vil jeg også bruge til at diskutere mine resultater fra analysen, ved at sammenholde mine resultater og konklusioner fra Dansk Vestindien med andre forskeres resultater og konklusioner fra andre kolonier og slavesamfund i Caribien og Amerika i samtiden.

2 Historisk forskning i marronage og bortløbningsannoncer

Denne forskningsoversigt har til formål at fremlægge en præsentation og diskussion af den eksisterende forskning indenfor marronage og bortløbningsannoncer. Emnet for dette speciale er marronage og bortløbningsannoncer i Dansk Vestindien, men eftersom forskningen i disse emner er sparsom i en dansk vestindisk kontekst, specielt hvad angår bortløbningsannoncer, vil jeg også inddrage forskning i marronage og bortløbningsannoncer i anden kontekst, for at kunne give et bredt og grundigt indblik i forskningen på de to områder.

2.1 Marronage i historiografien

Forskningen i Dansk Vestindien og den kolonihistorie, der knytter sig dertil, har over de sidste 70 år udviklet sig fra en tendens, hvor hovedfokus lå på Danmarks fortid som imperialistisk stat, herunder med særlig interesse på politiske og økonomiske emner i kolonierne, til i nyere forskning også at have slaverne og deres tilværelse som omdrejningspunkt. Skiftet i interessefelt blandt forskerne har medført en meget bredere undersøgelse af dansk kolonihistorie i Vestindien. Det betyder, at den dansk vestindiske kolonihistorie i dag er langt bredere og dybere studeret og diskuteret end tidligere. Det er mit klare indtryk, at der på forskningsfronten er sket mere inden for de sidste 10-15 år end de foregående 70. Særligt indenfor forskningen på områder som sociale forhold, køns-historie og mikrohistorie, med fokus på den slavegjorte del af befolkningen og deres skæbne. Det har også medført, at forskningen i marronage er blevet udvidet og emnet studeret langt dybere end tidligere, med fokus på emner som demografi, køn og geografi, herunder både i form af makro- og mikrohistoriske tilgange. Dette har bidraget til, at vi i dag har en langt dybere forståelse for de dynamikker, der herskede i koloniernes slavesamfund, herunder marronage.

Når forskningen i Dansk Vestindien og herunder marronage i Dansk Vestindien undersøges, fremgår det, at forskningen i Dansk Vestindien hovedsageligt er blevet foretaget af danske forskere. En årsag til, at Dansk Vestindien ikke synes at vække nogen større interesse i den internationale forskning, kan skyldes, at størstedelen af det

kildemateriale, der eksisterer, er skrevet på dansk. Dette skaber desværre en sprogbarriere for forskere uden gode danskkundskaber. Der er skrevet mange danske værker om Dansk Vestindien, men danske forskere synes ikke at have haft nogen stor interesse i at studere marronage i Dansk Vestindien. Derfor findes der ikke mange værker med marronage i en dansk vestindisk kontekst som hovedfokus. Ser man til udlandet, findes der dog en stor mængde forskning i marronage, ikke nødvendigvis som omdrejningspunkt, men som en del af det enkelte studie. Det er årsagen til, at både danske oversigtsværker og udenlandske værker, der dedikerer enkelte kapitler eller mindre til forskningen i marronage også medtages i historiografien.

Fra starten af 1950'erne og frem til omkring 1990'erne var det værker som *Vore gamle tropekolonier*¹⁶ og *Danmarks Historie: Kolonierne i Vestindien*¹⁷, der var de mest fremtrædende i den danske historiografi. I disse værker er Dansk Vestindien overordnet behandlet ud fra økonomiske og politiske analyserammer, som, jeg tidligere har argumenteret for, kendetegnede forskningen i denne periode. I disse værker var fokus på Danmark som kolonimagt, og slavegjorte og frie farvede udgør en perifer del af denne fortælling. Det samme gælder for marronage, der heller ikke bliver givet nogen dybere interesse i de to værker. Marronage fremlægges meget simpelt og ensidigt som koloniadministrationens oplevelse af marronage som udelukkende et oprør mod plantagesamfundet og en *tilbagevendende sygdom hos visse negre*¹⁸. Det betyder også, at det videre fokus er på, hvordan koloniadministrationen håndterede marronage og slaverne, der udøvede den, frem for de motiver, der lå bag. Slaverne blev fremstillet som oprørere, som koloniadministrationen måtte forsøge at indfange og afstraffe for at afskrække dem eller andre fra at forsøge det igen.¹⁹ Dermed bliver det en meget forsimplet fremstilling af marronage. Denne fremstilling af marronage som udelukkende et udtryk for slavernes

---

¹⁶ Brøndsted, J. (red.), (1952-53): *Vore Gamle Tropekolonier*, bind 1-2. København: Westermanns Forlag. (værket består af to enormt massive og tunge bind, hvoraf det første omhandler Dansk Østindien og de danske etableringer på Guineakysten, mens Dansk Vestindien behandles i andet bind). Værket blev i 1966 udgivet i en nyere 2. udgave, hvor indholdet nu var delt ud på otte (væsentligt mindre) bind.

Brøndsted, J. (red.), (1966): *Vore Gamle Tropekolonier*, bind 1-8. København: Fremad.

¹⁷ Hornby, O. (1980): *Danmarks Historie: Kolonierne i Dansk Vestindien*. København: Politikens Forlag.

¹⁸ Brøndsted, 1952-53, bind 2, s. 242.

¹⁹ Brøndstedes, 1952-53, bind 2, s. 242-244.

oprør mod plantagesystemet eksisterer ikke kun i en dansk sammenhæng, men ses også ældre i international forskning. Det er dog blevet kritiseret bredt i nyere forskning, som jeg vil vise, har anlagt langt mere nuancerede studier i marronage.

Den franske historiker Gabriel Debien undersøger allerede i 1966 begrebet marronage, i *Le Marronage Aux Antilles Françaises Au XVIIIe Siècle*²⁰. Det er et studie af marronage i de Franske Antiller, og med disse studier var Debien en af de første forskere til at gennemføre grundige og dybe studier i slavers bortløbning, hvilket førte ham til at opdele marronage i *grand maronage* og *petit maronage*, som han argumenterer for, også var en opdeling, plantageejerne brugte. Om grand marronage skriver Debien: *Le grand maronage était le marronage proprement dit. C'était la fuite hors de l'habitation avec l'intention de n'y pas rentrer*²¹. Debien definerer altså grand marronage som selve maronage, den sande form for marronage. Det var bortløbning fra plantagen uden intentioner om at vende tilbage igen. Slaver, der ville udøve grand marronage, flygtede som regel alene eller få individer sammen. Nogle levede alene i lange perioder, mens andre blev del af et "kollektiv" under ledelse af en bestemt maron. Kun få kvinder var ifølge Debien blandt de slaver, der udøvede grand marronage.²² Når Debien nævner grand marronage som den "sande" form for marronage, er det fordi, han mener, at det er forkert at bruge ordet marronage om slavers bortløbning af kortere varighed: *On disait aussi marronage, "mais improprement" en parlant, des absences d'un ou deux jours, ou même d'une semaine, que les esclaves faisaient "plutôt par paresse et par libertinage que dans l'esprit de la désertion*²³. I citatet argumenterer Debien altså for, at begrebet marronage blev brugt forkert, når det blev brugt om bortløbning af få dages varighed, eller måske en uge, fordi kortvarig bortløbning var et udtryk for "dovenskab eller udskejelser blandt slaverne mere end det var et udtryk for desertion". Denne form for kortvarig bortløbning er derfor, hvad Debien definerer som petit marronage, for at adskille det tydeligt fra grand marronage. Debien beskriver endvidere, hvordan petit marronage

---

²⁰ Debien, G. (1966): *Le Marronage Aux Antilles Françaises Au XVIIIe Siècle*, i *Caribbean Studies*, 6(3), (s. 3–43).

²¹ Debien, 1966, s. 3.

²² Debien, 1966, s. 3-4.

²³ Debien, 1966, s. 7.

blev udøvet af individer eller i små grupper, og at disse maroner blev i nærheden af den plantage, de var flygtet fra. Debien mener også, at petit marronage var et udtryk for et ønske om kortvarigt fravær fra plantagen mere end et ønske om reel bortløbning. Det kunne være slavens temperament, arbejdsopgaverne eller forudsætningerne for arbejdet, der fik slaven til at udøve til petit marronage, og altså forlade plantagen kortvarigt. Debien argumenterer for, at det hovedsageligt var markslaverne, der løb bort. De slaver, der kunne et håndværk, arbejdede, ifølge Debien, under mere stabile forhold, hvilket gjorde dem mindre tilbøjelig til at løbe bort. Debien noterer endvidere, petit marronage var et udbredt fænomen, men at plantageejerne på de Franske Antiller ikke virkede særligt bekymrede omkring det.²⁴ Debiens studier af marronage og definitioner deraf har været udslagsgivende både for forståelsen af marronage samt den videre forskning. Debiens studier har dermed været afgørende for en dybere forståelse af fænomenet.

En af de forskere, der har arbejdet videre med Debiens definitioner af marronage, og i en dansk vestindisk sammenhæng, er historiker Neville A. T. Hall. Det gjorde han i værket *Slave Society in the Danish West Indies: St. Thomas, St. Jan, and St. Croix* fra 1992²⁵. Hall var jamaicaner og ansat ved University of the West Indies, og udviklede i starten af 1970'erne en særlig interesse for slavesamfundet på de Dansk Vestindiske Øer. Som et resultat heraf lærte Hall at beherske det danske sprog og arkiverne i København. *Slave Society in the Danish West Indies: St. Thomas, St. Jan, and St. Croix* er et særdeles grundigt studie af slaveriet og herunder marronage i Dansk Vestindien. Hall nåede dog aldrig at færdiggøre sit planlagte studie i petit marronage, hvorfor nævnte værk siger langt mere om grand marronage end om petit marronage.²⁶

---

²⁴ Debien, 1966, s. 7-8.

²⁵ Et værk der indeholder studier foretaget af Hall, som han ikke nåede at publicere i et selvstændigt værk, før sin død i 1986. Værket er derfor samlet og redigeret af B. W. Higman. Dele af indholdet nåede Hall at publicere før sin død som artikler, eksempelvis *Maritime Maroons: 'Grand Marronage' from the Danish West Indies* (1985), som jeg henviser til. Men eftersom jeg har artiklen fra værket fra 1992, henviser jeg til artiklen i værket og ikke til den oprindelige udgivelsesdato i 1985.

Higman, B. W. (Red.) (1992): *Slave Society in the Danish West Indies: St. Thomas, St. Jan, and St. Croix*. Mona, Jamaica: The University of the West Indies Press.

²⁶ Higman, 1992, Editor's preface.

Hall deler Debiens definitioner af henholdsvis grand og petit marronage, men Hall argumenterer også for, at marronage på de danske øer i Vestindien tog sig anderledes ud end på de Franske Antiller. Hvor Debien beskriver, hvorledes store maronsamfund eksisterede på øerne i Fransk Vestindien²⁷, argumenterer Hall for, at dette ikke var muligt på de danske øer. Hall forklarer, at omgivelserne var en stor årsag til, hvordan grand marronage fra Dansk Vestindien udviklede sig, og at der var betydelige forskelle mellem, hvordan grand marronage udviklede sig i Dansk Vestindien, og hvordan det udviklede sig i andre kolonier i nærheden, hvor forsamlinger af bortløbne slaver nogle gange lykkedes med at skabe deres egne diskrete samfund, der endda truede plantagesystemerne både militært og økonomisk.²⁸ Herom skriver Hall: *natural barriers such as jungle, swamp, and hardly penetrable mountain fastnesses enabled maroon communities to develop in isolation and successfully defend themselves against attack. Slaves on the Danish islands enjoyed none of these advantages*²⁹. Slaverne på de Dansk Vestindiske Øer havde altså ikke samme mulighed for at løbe bort og gemme sig på øerne, som det ellers var muligt for maroner på andre øer i Vestindien. Det skyldtes i høj grad, at en stor del af skovarealet på de Dansk Vestindiske Øer var blevet fældet for at gøre plads til sukkerplantager.

Hall henviser undervejs til Johan Lorentz Carstens³⁰, der i sine memoirs fra midten af 1700-tallet *Dansk Vestindien for 250 år siden. J. L. Carstens: En almindelig beskrivelse om alle de Danske, Americanske eller West-Indiske Ey-Lande*³¹ skriver om, hvordan bortløbne slaver søgte tilflugt på klipperne på øens kyster, hvor de boede i grotter, der var næsten umulige at nå frem til. Disse bortløbne slaver måtte undvære tøj og overlevede ved at spise fisk, frugt og det vildt, de kunne fange, samt proviant de stjal. Selv de slavejagter der blev organiseret tre gange om året kunne ikke nå frem til dem. Det

---

²⁷ Debien, 1966, s. 4-6.

²⁸ Hall, 1992, s. 124.

²⁹ Hall, 1992, s. 124.

³⁰ J. L. Carstens var en velhavende plantageejер og handelsmand, der blev født i 1705 på St. Thomas og døde i 1747 i Danmark (Gøbel & Sebro, 2017b, s 123+125).

³¹ Carstens, J. L. (1981): *Dansk Vestindien for 250 år siden. J. L. Carstens: En almindelig beskrivelse om alle de Danske, Americanske eller West-Indiske Ey-Lande*. København: Dansk Vestindisk Forlag.

var derfor et fremragende sted, disse slaver valgte at gemme sig.^{32 33} Som Carstens skriver:

Der holdes vel 3 gange Klappe-lagt om Aaret effter Disse Gaster, men udrettes icke Meeget der med, for de kand icke komme ned til dem, og derfor kand de aldrig udryddes af Landet; thj de aufler og formeerer sig aar for aar³⁴.

Carstens mener altså, at disse maronsamfund var helt umulige for kolonimagten at gøre op med, fordi maronerne ikke kunne indfanges og samtidigt formerede sig. Carstens nævner endda at én maron, der blev fanget på en klapjagt, havde været bortløben i 30 år³⁵. Hall ærgrer sig dog over, hvordan Carstens ikke noterede hvilken størrelse og social organisering disse tidlige maronsamfund havde. Ej heller om disses forhold til plantageslaverne. Hall er dog af den overbevisning, at *it was the only such community that St. Thomas ever had, and it did not last long*³⁶. Det står derfor uklart, hvor længe de pågældende maronsamfund eksisterede på de danske øer, for mens Carstens fortæller, at de var umulige at komme til livs, og at maronerne tilmed fik børn, argumenterer Hall for, at det var det eneste eksempel på maronsamfund på de danske øer, og at det ikke varede længe. Til grund herfor ligger Hall, at skovens ly og shelter allerede i 1730'erne var fjernet fra St. Thomas og St. John og en generation senere fra St. Croix. Dermed var der bedst chance for at bortløbe permanent ved at søge over havet til andre øer. Hall påpeger dog også, at i takt med at øernes byer voksede, så voksede også chancen for at finde skjul i byerne.³⁷

Hall forklarer, hvordan slaverne på de Dansk Vestindiske Øer løbende kæmpede imod slaveriet og at *the most viable of alternatives to servitude was grand marronage - the permanent desertion of slaveowners - and that in those circumstances*

---

³² Carstens, 1981, s. 91.

³³ Carstens bruger kun sammenlagt én side i sit værk på at berette om de bortløbne slaver. Derfor har jeg valgt at lade Carstens værk inddrage i afsnittet om Hall, frem for at tildele Carstens sit eget afsnit.

³⁴ Carstens, 1981, s. 91.

³⁵ Carstens, 1981, s. 91.

³⁶ Hall, 1992, s. 127.

³⁷ Hall, 1992, s. 127.

*grand marronage tended to mean maritime marronage*³⁸. Først of fremmest siger han altså, at det mest realistiske eller i længden holdbare alternativ til slaveri var grand marronage, og fordi der var tale om slaveriet på øerne i Vestindien ikke var mange steder at flygte hen, og slaver, der ville bortløbe uden intentioner om at komme tilbage til deres ejere, derfor ofte blev presset ud i maritim marronage, altså bortløbning over vand. De tre danske øer St. Thomas, St. Croix og St. Jan lå klemte inde mellem spanske Puerto Rico mod vest og de Britiske Jomfruøer mod øst, så der var ikke langt til mange af de omkringliggende øer³⁹.

Når det kommer til maritim marronage forklarer Hall endvidere, at slaver ofte flygtede individuelt frem for i grupper, da dette viste sig mest effektivt, og at det oftere var mænd end kvinder, der benyttede sig af denne form for bortløbning. At flere mænd end kvinder ifølge Hall bedrev maritim marronage skyldes, at mændene i form af deres jobs og arbejdsopgaver havde bedre adgang til havnene og miljøet omkring, end kvinderne havde. Generelt var maroner fra de Dansk Vestindiske Øer hovedsageligt mænd. Hall noterer, at det ikke skyldes kvindernes fysik, men det faktum at mændene i form af deres arbejdsopgaver i større grad havde tilegnet sig evnerne til at klare sig under bortløbningen og til at overleve i skove eller på havet. Derudover var kvinderne også mindre mobile på grund af graviditet og moderskab.⁴⁰

Endnu en form for grand marronage var når bortløbne slaver søgte tilflugt i kystbyerne. Her var der tale om Christiansted og Frederiksted på St. Croix og Charlotte Amalie på St. Thomas, der i slutningen af det 18. århundrede voksede i både befolkning og handel. Slaverne kunne finde både anonymitet, arbejde, sympati og hjælp i områder af disse byer, *frigotterne*, der var bestemt til frie farvede. Anonymiteten kunne højnes ved, at maroner flygtede fra en dansk ø til en anden. Og specielt den frie havn Charlotte Amalie kunne give maronerne den frihed, de søgte.⁴¹ Hall beskriver det således:

The variety of employment in the growing towns facilitated grand marronage into them, and the anonymity they offered was compounded by the

---

³⁸ Hall, 1992, s. 124.

³⁹ Hall, 1992, s. 124.

⁴⁰ Hall, 1992, s. 124-125

⁴¹ Hall, 1992, s. 131

*notorious laxity of the Danish West Indian police, so that it was possible for runaways to sustain a livelihood in wharf-related work or itinerant vending without too great a risk of discovery*⁴².

Der var altså mange muligheder for beskæftigelse i byerne, hvilket betød, at mange maroner kunne stable et liv på benene i byerne, og at det, på grund af det dansk vestindiske politis løshed, var uden alt for stor fare for at blive opdaget.

Derudover argumenterer Hall for, at nogle slaver, der ønskede at løbe bort uden at forlade øen, fandt tilflugt i sukkermarkerne. Fra omkring starten af januar til slutningen på høstperioden i juli stod sukkerrørene så højt, at slaverne kunne gemme sig her. Dermed undslap de både de hårdeste måneders arbejde og regntiden, der ligger i den anden halvdel af året. Det var ifølge Hall en mindre dramatisk form for grand marronage end at søge tilflugt i klippehuler eller andre på andre øer.⁴³

En sidste form for grand marronage var ifølge Hall via de mange skibe, der ofte manglede arbejdskraft, når de forlod havnene på de Dansk Vestindiske øer, eftersom udbuddet af frie hvide mænd var for lavt til at imødekomme behovet for arbejdskraft. Derfor blev pladserne ofte besat af bortløbne slaver, for manglen betød, at de bortløbne slaver, der søgte arbejde på og flugt via skibene ikke ville blive afhørt grundigt om deres status. Det medførte at sorte besætningsmedlemmer var hverdagskost.⁴⁴

Hall beskriver også, hvordan grand marronage ikke blot var et forbigående fænomen, men en vedvarende form for modstand helt fra begyndelsen af den danske kolonisering til slaveriets ophævelse i 1848. Der var dog ikke tale om et stort antal slaver, der flygtede på denne måde, noterer Hall. Men set i forhold til antallet af slaver i Dansk Vestindien, mener han dog, at antallet af slaver der bedrev grand marronage fra de Dansk Vestindiske Øer er væsentligt set i forhold til mange af de andre plantagesamfund i Caribien på dette tidspunkt. I 1789 stod 1340 slaver noteret for at være løbet bort, hvilket udgjorde 5,9 procent af slavebefolkningen.⁴⁵ Hall demonstrerer også, hvorledes

---

⁴² Hall, 1992, s. 131

⁴³ Hall, 1992, s. 130.

⁴⁴ Hall, 1992, s. 132.

⁴⁵ Hall, 1992, s. 126.

koloniadministrationen ikke havde råd til bare at se på, mens slaverne løb bort. De danske myndigheder forsøgte derfor igen og igen at bekæmpe problemet med grand marronage med lovgivning, maronjagter, bøder og straffe til afskrækkelse, men det formåede aldrig at komme problemet med marronage til livs.⁴⁶

Halls studier er helt centrale indenfor forskningen i marronage, da disse studier både var de første grundlæggende studier indenfor marronage på de Dansk Vestindiske Øer, men også de første studier af maritim marronage i Vestindien. Med sin udvidelse af begrebet grand marronage til maritim marronage har Hall dermed formået at demonstrere, at slaverne ikke blot flygtede fra plantagerne, men også fra øerne i Dansk Vestindien, og hvor de flygtede til.

Et andet helt centralt værk indenfor forskningen i marronage er det værk, som Stephanie Camp udgav i 2004 under titlen *Closer to Freedom: Enslaved Women and Everyday Resistance in the Plantation South*⁴⁷, som giver et grundigt indblik i slavegjorters liv i Nordamerikas sydstater. Det er et studie af sociale relationer, køn, magt og ikke mindst rum og omgivelser, og betydningen deraf, når hun undersøger bortløbne slavers mønstre og færden, specielt kvindernes. Camp undersøger ikke kun, hvordan slaver flygtede, men også hvordan ting og informationer bevægede sig rundt i Sydstaternes slavesamfund. Med sit værk formår Camp at udvide forståelsen af den modstand slaverne ydede, når de løb bort, til ikke bare at være et spørgsmål om oprør, og hun blotlægger en skjult modstandskultur.

Allerede tidligt i værket bliver vi introduceret til begrebet *rival geography*, som Camp beskriver som slavegjorters *alternative ways of knowing and using plantation and southern space that conflicted with planters' ideals and demands*⁴⁸. Camp noterer, hvordan begrebet blev opfundet af Edward Said og har været brugt til at beskrive modstand mod slavesystemet. Camp forklarer herefter, hvordan hun selv har tilpasset og udvidet begrebet til at kunne bruges i Sydstaternes slaveri, hvor udfordringerne for

---

⁴⁶ Hall, 1992, s. 126-128 + 132.

⁴⁷ Camp, S. M. H. (2004): *Closer to Freedom: Enslaved Women and Everyday Resistance in the Plantation South*. Chapel Hill: The University of North Carolina.

⁴⁸ Camp, 2004, s. 7.

slavegjorte ikke handlede om fordrivelse fra deres land men derimod om mobilitet over for tvang. Camp definerer herefter rival geography på følgende måde:

Thus the rival geography was not a settled spatial formation, for it included quarters, outbuildings, woods, swamps, and neighboring farms as chance granted them. Where planters' mapping of their farms was defined by fixed places for plantation residents, the rival geography was characterized by motion: the movement of bodies, objects, and information within and around plantation space⁴⁹.

The rival geography er altså alt det, der var i periferien af plantagerne, hvor slaver havde mulighed for at søge tilflugt. Camp afslutter med at forklare, hvordan the rival geography hverken var en alvorlig trussel mod det amerikanske slaveri eller et sikkert og uafhængigt frirum. Tværtimod var aktiviteterne involveret i the rival geography i sandhed farlige, og det samme var områderne.⁵⁰

En anden stærk pointe Camp fremsætter er at *enslaved people's many forms of resistance were struggles for life without reference to their owners as well as responses to their owners' efforts to deny them, for instance, access to their families or time alone⁵¹*. Dermed afviser hun også, som mange andre nyere studier, at slavers modstand blot var et spørgsmål om oprør. Det handlede i følge Camp i højere grad om opnåelse af en grad af frihed, og slaverne var villige til at risikere grusomme straffe, hvilket vidner om, hvor vigtigt det var for dem.⁵²

En tredje vigtig påstand kommer, når Camp argumenterer for, at der var forskellige sociale regler og forventninger til mænd og kvinder. Disse afholdt kvinder fra at løbe væk i samme grad som mænd. Først og fremmest fordi kvinderne manglede kendskab til geografien udenfor plantagen. Arbejdsopgaver der foregik udenfor plantagerne, og som derfor kunne give kendskab til området omkring plantagen, var forbeholdt mænd.⁵³ Det er et synspunkt, der, som tidligere vist, også deles af Hall. Endvidere

---

⁴⁹ Camp, 2004, s. 7.

⁵⁰ Camp, 2004, s. 7.

⁵¹ Camp, 2004, s. 7.

⁵² Camp, 2004, s. 7.

⁵³ Camp, 2004, s. 38-39.

beskriver Camp, at det var svært og farligt at forsøge at flygte til Nordstaterne, hvilket afholdt både mange mænd og kvinder fra at forsøge. Camp mener, at mange kvinder simpelthen nåede til en konklusion om, at flugt var umulig eller uønsket. Derfor var de bundet til plantagen i højere grad end mænd. Det betød dog ikke, at kvinderne underkastede sig plantageejerne.⁵⁴ De udøvede som mange mænd *petit marronage*⁵⁵, altså bortløbning i en kortere periode til nærliggende skov-, sump- eller byområder. Kvinder spillede også en vigtig rolle for *petit marronage*, da de ofte hjalp med at skaffe mad til bortløbne slaver.⁵⁶

Camp argumenterer også for, at det hårde liv på plantagerne med overarbejde, vold og sygdom, kun var nogle af årsagerne til, at slaver løb bort fra plantagerne. Mulighederne i *the rival geography* lokkede ifølge Camp slaverne til at løbe bort, og det hang sammen med en af de vigtigste årsager til *petit marronage*, som var at besøge familie og venner.⁵⁷

Camps værk er banebrydende i og med at det beskæftiger sig både med hvordan *marronage* rent praktisk tog sig ud, samtidig med at hun undersøger årsagerne til *marronage* dybere end tidligere forskning. Hos Hall ser vi ikke en analyse af årsagerne til *marronage* i samme grad som hos Camp, men som beskrevet i afsnittet om Hall, så var han også af den opfattelse, at hverken lovgivning eller grusomme straffe kunne afholde slaverne fra at løbe bort, og at det derfor ikke handlede udelukkende om oprør. Camp synes også at dele Debiens definition af *petit marronage* og forståelsen deraf, hvor slaver, der udøvede *petit marronage*, blev i nærheden af plantagen, de var flygtet fra, samt at *petit marronage* ofte kun var et ønske om fravær fra plantagen i kortere tid for eksempelvis at slippe for en bestemt arbejdsopgave eller besøge familie.

Den danske historiker Gunvor Simonsen udgav 2017 værket *Slave Stories: Law, Representation, and Gender in the Danish West Indies*⁵⁸, hvor hun har en ny og tiltrængt

---

⁵⁴ Camp, 2004, s. 38-39.

⁵⁵ Camp bruger betegnelsen *truency* i stedet for *petit marronage* og forklarer, at det er den betegnelse der anvendes i USA for *petit marronage* (Camp, 2004, s. 152).

⁵⁶ Camp, 2004, s. 39.

⁵⁷ Camp, 2017b, s. 44.

⁵⁸ Simonsen, G. (2017b): *Slave Stories: Law, Representation, and Gender in the Danish West Indies*. Aarhus: Aarhus University Press.

indgangsvinkel på slaveriet i Dansk Vestindien. I *Slave Stories* tager Simonsen udgangspunkt i slavers vidnesbyrd i det dansk vestindiske retssystem i det 18. og 19. århundrede. På den måde bliver det et værk, der i høj grad forsøger at fortælle om slaveriet på de Dansk Vestindiske Øer med slaverne og deres vidnesbyrd som omdrejningspunkt. Som eksempelvis vidnesbyrdet fra slaven George⁵⁹, der var blevet stillet for retten efter at have forsøgt selvmord eller slaven Sue⁶⁰, der var i retten som offer for tyveri. Simonsen noterer, hvordan tusindvis af slavegjorte mænd og kvinder figurerede i de dansk vestindiske retssale, hvor deres vidnesbyrd blev omhyggeligt nedskrevet, og at retsdokumenter angående slaver i det dansk vestindiske retssystem udgør mere end 190 store bind på Rigsarkivet. Men på trods af det, påpeger Simonsen, har de sjældent været behandlet i forskningen i Dansk Vestindien.⁶¹

Det fremgår også af kilderne fra de dansk vestindiske retssale, at slaver blev anset som fundamentet for de danske kolonier, og at slaver, der forsøgte at skade sig selv, eller udøve grand marronage, blev underlagt hårde straffe. Som Simonsen beskriver:

*In 1812, Judge Mouritzen described grand marronage as high treason because it deprived the colony of slaves and would “undermine its prosperity and shake its foundation.”. Without slaves, Mouritzen argued, the viability of Danish colonial presence in the West Indies was at serious risk.*⁶²

Grand marronage blev altså af dommer Mouritzen anset som højforræderi, en forbrydelse mod staten, fordi slavers bortløben underminerede slavesystemet, som den danske koloni afhang af. Simonsen beskriver endvidere også, hvordan *marronage* var en anklage, der var både praktisk og nyttig, og ofte blev benyttet, hvis andre alvorlige anklager ikke kunne bevises⁶³. Dermed argumenterer Simonsen også for, at slaverne langt fra stod i en ligeværdig situation over for det dansk vestindiske retssystem. Et retssystem

---

⁵⁹ Simonsen, 2017b, s. 45.

⁶⁰ Simonsen, 2017b, s. 114.

⁶¹ Simonsen, 2017b, s. 13.

⁶² Simonsen, 2017b, s. 56.

⁶³ Simonsen, 2017b, s. 66.

der havde kolonistyret og plantagesystemet hævet langt over slavernes påvirkning der af. Som et resultat heraf, er der også en vis usikkerhed ved de vidnesbyrd fra slaver, som er at finde i retsdokumenterne, hvilket Simonsen selv noterer. Usikkerheden består i, at vidnesbyrdene ikke er komplette. Det er nemlig langt fra alt, hvad slaverne sagde i deres vidnesbyrd, der blev nedfældet i retsdokumenterne og vurderet i forhold til domsafsigelsen. Om dommerne beretter Simonsen:

*Indeed, judges were powerful and cunning editors of slave testimony. Their ability to pick and choose among depositions, to tear individual depositions apart, to ignore the wider context of what enslaved men and women said, and to focus on those elements which they found meaningful was an indispensable part of their expertise. It was this peculiar, distorted inclusion of slave testimony that allowed judges to declare most enslaved defendants guilty.*⁶⁴

Det betød altså, at slavernes vidnesbyrd ikke påvirkede retssystemet, og at deres ord mistede deres betydning, når dommerne på snedigst vis nåede frem til domsfældelse af slaverne og hårde straffe i de fleste retssager. Så på trods af at mange slaver gav vidnesbyrd i de dansk vestindiske retssale, var det ofte til ingen nytte.

Med *Slave Stories* viser Simonsen dermed den voldsomme skævvridning i retssystemet i de danske kolonier, hvor slaverne ingen chance havde for at udfordre kolonistyret. Med sit værk giver Simonsen hermed en dybere forståelse for slaveriet i Dansk Vestindien, som også kan bidrage til en bredere forståelse af årsagerne til marro-nage, eftersom jeg mener, det kan argumenteres for, at denne uretfærdighed i retssystemet muligvis også kunne tilskynde slaverne at søge flugt frem for retfærdighed, da sidstnævnte, som Simonsen demonstrerer, sjældent var at finde.

Det sidste værk, jeg kort vil inddrage i denne historiografiske gennemgang, er det store ambitiøse danske værk: *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan*⁶⁵, der udkom i 2017.

---

⁶⁴ Simonsen, 2017b, s. 153.

⁶⁵ Olsen, P. E. (Red.) (2017): *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan*. København: Gads Forlag.

Værket er en del af et storbindsværk med overskriften *Danmark og kolonierne*, der samlet består af fem bind med hvert deres fokus. *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* er redigeret af Poul Erik Olsen og indeholder studier af Gunvor Simonsen, Erik Gøbel, Louise Sebro, Poul Erik Olsen og Niklas Thode Jensen. Det synes at være en tiltrængt afløser til det ældre storbindsværk *Vore gamle tropekolonier*, og *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* formår også at give os studier indenfor meget af det, der efter min mening, manglede i de ældre fortællinger om Dansk Vestindien. Det sker først og fremmest ved at lade den slavegjorte del af befolkningen i Dansk Vestindien indtage en væsentligt større rolle i fortællingen om øerne. De ældre værker var kendetegnet ved udelukkende at give dybere fortællinger af hvide mænd, men i *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* er der adskillige eksempler på fortællinger om specifikke slaver samt deres hverdag, trosforestillinger og skæbner. På trods af dette, så fylder marronage stadig ikke meget i det nye værk.

Det er også tydeligt, at fokus er skiftet fra København til selve kolonierne og deres omverden i Vestindien. Værket bidrager dermed både med interessante fortællinger og ny viden om den slavegjorte del af befolkningen på de Dansk Vestindiske Øer. Men jeg kan ikke undgå at ærgre mig over, hvor lidt plads der gives til marronage. Det er en skam, når værket er kommet så langt på mange andre punkter, hvad angår slaverne i Dansk Vestindien. Men også eftersom der, som demonstreret i dette kapitel, er en basis for en grundig analyse af marronage i Dansk Vestindien. Hall nåede aldrig en dybere analyse af petit marronage, og hans analyse af grand marronage står som det eneste dybdegående, men ikke komplette, studie af marronage på de Dansk Vestindiske Øer. Dette til trods for, at det er over 30 år gammelt. Det er derfor tankevækkende, hvor lidt der har været forsket i marronage i Dansk Vestindien siden.

2.2 Bortløbningsannoncer i historiografien

Forskning i de bortløbningsannoncer, der blev trykt i de dansk vestindiske aviser, er næsten ikke eksisterende. Hverken danske eller udenlandske forskere har givet sig i kast med dybdegående analyser af dette enorme kildemateriale. Det betyder dog ikke, at dansk forskning ikke kender til bortløbningsannoncerne, da de med jævne mellemrum dukker op i den danske forskning, hvor de overfladisk bringes som en del af noget andet end en analyse af selve bortløbningsannoncerne. Mens der ikke findes studier af de dansk vestindiske bortløbningsannoncer, findes der dog, som det vil demonstreres i dette kapitel, eksempler på, at danske forskere har arbejdet med bortløbningsannoncer fra danske aviser. Men der kan ikke siges at være nogen stor dansk tradition for at studere avisernes bortløbningsannoncer på trods af deres volumen og mangfoldighed. Det betyder, at forskning i disse bortløbningsannoncer både i en ren dansk sammenhæng, men specielt i en dansk vestindisk sammenhæng, er langt fra at nå sit fulde potentiale.

Men som det også gælder for forskningen i marronage, eksisterer der langt mere forskning i bortløbningsannoncer, hvis man ser til andre af de tidligere store kolonimagter i Europa eller i særdeleshed til Amerika. Her har historikere i mange år arbejdet med bortløbningsannoncer som en del af forskningen i slavers bortløbning, slavesamfund og slaveriet. Dette har bidraget til, at forskningen i bortløbningsannoncer i udlandet er både gammel, grundig og vidtrækkende.

I de store danske oversigtsværker, som jeg tidligere har præsenteret, er interessen for bortløbningsannoncerne forsvindende lille. Faktisk er den næsten ikke eksisterende. Det er ikke fordi, at værkerne ikke indeholder billeder eller at forfatterne ikke var bekendte med de dansk vestindiske aviser, eftersom værkerne indeholder adskillige billeder fra og af de dansk vestindiske aviser. I *Danmarks Historie: Kolonierne i Vestindien* vises ét eksempel på en bortløbningsannonce, hvorom der blot noteres, at bortløbningsannoncerne var fast inventar i koloniens avis⁶⁶. I storbindsværket *Vore gamle tropekolonier*

---

⁶⁶ Hornby, 1980, s. 175.

bringes ligeledes ét eksempel, som er at finde på side 279⁶⁷ i det gamle tobindsværk⁶⁸. Det, der tydeligt står klart, er dog, at der ikke er tale om noget fokus på denne bortløb- ningsannonce. Den fremgår på billedet af avisforsiden fra *The Royal Danish American Gazette* fra onsdag den 23. januar 1771, men derudover fremhæves den ikke yderligere. Avisforsiden bringes i et afsnit omhandlende den danske mission i Vestindien, kirken, skolen og pressen. Altså ikke et afsnit, der indeholder nogen form for fokus på hverken marronage eller bortløbningsannoncerne. Den eneste bemærkning, der knyttes til bort- løbningsannoncen er: *Det mest fremmedartede er naturligvis negerannoncerne, særligt efterlysninger af "runaways" med deres karakteristiske standardcliché*⁶⁹. Bortløbnings- annoncerne var altså det mest fremmedartede i aviserne, men herudover kommenteres de ikke yderligere, i dette afsnit, selvom jeg ville mene, at når noget beskrives som væ- rende så fremmedartet, er det vel værd at se nærmere på. Men herefter fortsættes be- skrivelsen af avisens indhold blot.

I 2. udgave af *Vore gamle tropekolonier* fra 1966 bringes samme avisforside igen, men denne gang er det i et afsnit omhandlende slavekår, hvor marronage også kort beskrives. Endvidere er der tilknyttet yderligere en halv sides tekst til netop bort- løbningsannoncerne. Det beskrives eksempelvis, at aviserne giver et karakteristisk ind- tryk af maronvæsenet, for som der står om aviserne: *Her vrimler det med »Runaway«- annoncer*⁷⁰. Det er dog ikke ny tekst, forstået på den måde, at samme korte behandling af marronage og beskrivelse af bortløbningsannoncerne også er at finde i 1. udgave af *Vore gamle tropekolonier*, bare ikke i forbindelse med billedet af bortløbningsannoncen. Det er derfor interessant, hvordan forfatteren har valgt at flytte placeringen af avisfor- siden med bortløbningsannoncen fra 1. til 2. udgave, hvor den bringes i et helt andet afsnit. Jeg synes, det giver en anelse mere fokus på bortløbningsannoncerne, at de ikke bare kort beskrives ét sted i værket, for først at vises flere afsnit senere. Det er dog stadig i et ekstremt begrænset omfang, at bortløbningsannoncerne behandles.

---

⁶⁷ Brøndsted, 1952-53, bind 2, s. 279.

⁶⁸ Eller på side 155 i bind 2 i den nyere 2. udgave. (Brøndsted, 1966, bind 2, s. 155).

⁶⁹ Brøndsted, 1952-53, bind 2, s. 278-279.

⁷⁰ Brøndsted, 1966, bind 2, s. 154.

I det nyere værk fra 2017 *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* fylder bortløbningsannoncer endnu mindre end i *Vore gamle tropekolonier*. Her er der på side 152 gengivet samme avisforside fra *The Danish Royal American Gazette*, fra onsdag den 23. januar 1771, som i *Vore gamle tropekolonier*. Skønt bortløbningsannoncer kun kort nævnes i det gamle værk, nævnes bortløbningsannoncer ikke engang i det nye. Avisforsiden bringes i et afsnit, der omhandler Europæere i Dansk Vestindien, og den bruges til at demonstrere, at der var langt flere engelsksprogede end dansksprogede kolonister, og at koloniens avis derfor udkom på engelsk. Så på trods af at slaver, deres liv og deres hverdag har fået en langt større plads i det nye værk, og at slaverne er blevet mere centrale for fortællingen om kolonierne i Dansk Vestindien, er der altså ikke blevet plads til mere forskning i eller omtale af avisernes bortløbningsannoncer. Der er derfor heller ikke fokus på, hvad bortløbningsannoncerne kan bidrage med af nye perspektiver til både forskningen i og forståelsen af slaveriet i Dansk Vestindien, hvilket ellers synes at være en central del af værket.

Det er ikke lykkedes mig at finde forskning i bortløbningsannoncer i en dansk vestindisk kontekst, men der eksisterer dog få eksempler på forskning i bortløbningsannoncer i en dansk kontekst. Et af disse er en avisartikel i *Fyens Stiftstidende* fra 2003 med titlen *Efterlyst i avisen*⁷¹. Heri beskriver forfatteren, arkivaren Karl Peder Pedersen, hvorledes der i *Odense Adresse-Contoires Efterretninger*, det der sidenhen blev til *Fyens Stiftstidende*, er mange oplysninger at hente om datidens samfund og mennesker. *Odense Adresse-Contoires Efterretninger* udkom første gang i 1772 og var den første rigtige avis på Fyn. Pedersen forklarer, at avisen, der udkom to-tre gange om ugen, indeholdt efterlysninger af forsvundne personer. Det var eksempelvis flygtede fanger, deserterede soldater, undvegne stavsbundne karle og forsvundne læredrenge, der blev efterlyst i avisen. Pedersen gengiver teksten fra adskillige annoncer over efterlyste personer for at vise, hvad disse efterlysninger indeholdt, og altså hvordan forsvundne personer blev efterlyst i Danmark i slutningen af 1700-tallet. Pedersen beskriver, men viser også med eksemplerne, hvordan disse efterlysninger af personer i avisen i 1770'erne og 1780'erne

---

⁷¹ Pedersen, K. P. (2003, 17. Juli): *Efterlyst i avisen*.

rummer de elementer, med undtagelse af billeder af den efterlyste, som vi også kender fra efterlysninger i dag. Det vil sige beskrivende signalementer af den efterlystes udseende og påklædning, samt særlige ting, der kunne være med til at identificere den efterlyste.⁷² Pedersens formål med artiklen synes at være at demonstrere, at der findes adskillige af sådanne efterlysninger i aviserne fra perioden, samt at vise, hvad disse efterlysninger indeholder af informationer. En videre analyse af indholdet forekommer ikke, men det er selvfølgelig også bare en avisartikel, som måske blot har haft til formål at vække bevidstheden om eksistensen af og interessen for denne kildegruppe.

Den norske historiker Hanne Østhus har i sin forskningsartikel fra 2018: *Slaver og ikke-europæiske tjenestefolk i Danmark-Norge på 1700- og begyndelsen av 1800-tallet*⁷³, fokus på at undersøge, hvordan slaver og ikke-europæiske tjenestefolk blev omtalt, klassificeret og kategoriseret i Danmark-Norge i perioden. På trods af, at Østhus i begyndelsen af artiklen fremhæver, hvordan der særligt vil være fokus på fremstillingerne af de slaver, der arbejdede som tjenestefolk i huset hos andre, (...) i *folketellinger, men også i aviser og av domstolene*⁷⁴, så er der i artiklen gjort ganske lidt ud af denne fremstilling i aviserne. Der er henvisninger til aviserne få gange, eksempelvis i forbindelse med døben af slaven Juliana Maria i 1777⁷⁵ eller når det beskrives, at det også kunne ske, at ikke europæiske tjenestefolk søgte om arbejde gennem avisen. Et sådant eksempel ses i *Kjøbenhavn Kongelig alene privilegerede Adresse-Contoires Efterretninger* fra 17. december 1800, hvor det blev annonceret, at: *[e]n Neger søger Condition til Nyeaar som Tiener eller som Opvarter*.⁷⁶ Østhus bruger altså kun i begrænset grad aviserne, og slet ikke bortløbingsannoncer, i sit studie. Men på trods af det demonstrerer hun, om end kort og med få eksempler, hvorledes aviserne er relevante kilder til informationer om denne gruppe mennesker. Østhus bruger også disse informationer for at nå frem til sin konklusion om, at der i aviserne blev benyttet strategier til at klassificere de ikke europæiske

---

⁷² Pedersen, 2003.

⁷³ Østhus, H. (2018): Slaver og ikke-europæiske tjenestefolk i Danmark-Norge på 1700- og begyndelsen av 1800-tallet. *Arbejderhistorie*, 22(1), s. 33-47.

⁷⁴ Østhus, 2018, s. 33.

⁷⁵ Østhus, 2018, s. 43.

⁷⁶ Østhus, 2018. s. 44-45.

tjenestefolk i enten fri eller ufri, samt via etniske benævnelser eller hudfarve.⁷⁷ Så på trods af at Østhus ikke beskæftiger sig med bortløbningsannoncer i sit studie, er det dog et eksempel på, at aviserne fra 1700- og 1800-tallet indeholder en mangfoldighed af informationer, der kan hjælpe os til en dybere forståelse af perioden og slaveriet.

Gunvor Simonsen har også benyttet periodens aviser i sin forskningsartikel *Racisme, slaveri og marked; Afrikanere i 1700-tallets København*⁷⁸ fra 2021, som er et studie af, hvordan afrikanere og afrikansk-caribere i 1700-tallet, ikke i kolonierne men i København, blev fremstillet i samtidens aviser. Og netop periodens aviser er helt centrale som kilde-materiale for den historie, Simonsen fortæller. Det var dog først fra midten af 1700-tallet, pointerer Simonsen, at de københavnske aviser og tidsskrifter for alvor lagde side til racismens sprog, da den københavnske avisproduktion frem til 1700-tallets midte havde været begrænset. Aviserne bragte eksempelvis nyheder og rapporter fra den atlantiske verden, og det var via disse, at ideer om race kom til København, og at mørk hudfarve blev synonymt med slaveri i byens aviser. Det var eksempelvis aviser som *De til Forsendelse med Posten allene privilegerede Københavnske Tidender* og *Kjøbenhavns Kongelig alene privilegerede Adresse-Contoir Efterretninger*.⁷⁹ Simonsen bemærker, hvordan:

Et af de mest fremtrædende karakteristika ved begrebet 'neger', sådan som det blev skabt i de københavnske aviser, var, at det optrådte som en slags reagens, et middel, der blandt andet i modsætning til Danmarks

---

⁷⁷ Østhus, 2018. s. 45.

⁷⁸ Simonsen, G. (2021): *Racisme, slaveri og marked: Afrikanere i 1700-tallets København*. I S. Rud & S. Ivarsson (Red.), *Globale og postkoloniale perspektiver på dansk kolonihistorie*. (s. 280-338). Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.

⁷⁸ Jeg har ikke haft bogen i fysisk form, men jeg lånt den på biblioteket/e-reolen i en online-udgave. Jeg ved ikke, om sidetallene stemmer overens med den fysiske udgave, eftersom sidetallene ændrer sig, alt efter hvor stor en skærm, man åbner bogen på, derfor en note herom. De angivne sidetal i henvisningerne til omtalte værk er derfor henvisninger til online-udgaven fra e-reolen, lokaliseret d. 3. december, 2022, på: <https://ereolen.dk/ting/object/870970-basis%3A61570055/read>, og ikke til den fysiske bog. På grund af problemet med sidetal har jeg derfor valgt også at angive titlen på afsnittet, jeg henviser til.

⁷⁹ Simonsen, 2021, afsnit: *Racismens sprog kommer til København* (s. 230 i onlineudgaven).

bønder – som var bundet til godserne og af hoveri, men ikke var salgbare – muliggjorde, at tvangsarbejde blev underlagt en kommerciel logik⁸⁰.

Afrikanere blev altså, på grund af deres hudfarve, i byens racistiske diskurs ansat som en vare, der kunne handles. Simonsen beskriver endvidere, hvordan at der også var andre grupper i det danske samfund, der var tvunget til at arbejde og bundet af strenge kontrakter, men at de ikke kunne sælges for penge på samme måde som afrikanere. Det gjaldt eksempelvis tyende og lejesoldater.⁸¹

Simonsen beskriver også, hvorledes aviserne tydeliggjorde, at slaveri var en del af bybilledet i København. Ud over avisernes racistiske diskurser, bragtes i aviserne nemlig også efterlysninger, når en slave var løbet bort fra sin ejer. En sådan efterlysning kunne lyde: *En sort Neger Dreng, navnlig Benoni, er fra Sin Eyere paa Østergaden i No. 51, bortløben; ved Undvigelsen var han ikklæd en blaa Trøye, sorte Buxer, Skoe, og Turban.*⁸² Gennem avisen kunne københavnere læse sig til, at Benoni løb bort fra sin ejer adskillige gange. Simonsen påpeger, at disse annoncer i høj grad handlede om at advare andre personer mod at huse eller hæle de bortløbne slaver. Det ses tydeligt i annoncerne, at slaverne var en handelsvare, der havde ejere, hvilket igen er en måde hvorpå, forklarer Simonsen, at aviserne er kilder til racismen i 1700-tallets København.⁸³ Simonsen beretter også, hvordan det ikke kun var bortløbne slavegjorte afrikanere, der blev efterlyst i de københavnske aviser, men at også indfødte danskere, som eksempelvis karlen Peder Ibsen, også blev efterlyst i aviserne og folk advaret mod at huse eller hæle ham. Men på trods af at indfødte danskere også blev efterlyst i aviserne, som de slavegjorte afrikanere, viser et nærmere studie af annoncerne, at der var en væsentlig forskel mellem de to grupper: de slavegjorte afrikanere havde en ejer, mens de indfødte danskere blot var i en overodnets tjeneste, og ikke på samme måde nogens ejendom.⁸⁴

Simonsen foretager ikke et stort studie af bortløbningsannoncerne i sig selv, men hun bruger disse annoncer i samarbejde med et væld af andre indlæg og

---

⁸⁰ Simonsen, 2021, afsnit: Racismens sprog kommer til København (s. 231 i onlineudgaven).

⁸¹ Simonsen, 2021, afsnit: Racismens sprog kommer til København (s. 232 i onlineudgaven).

⁸² Simonsen, 2021, afsnit: Et marked for afrikansk slaveri og service (s. 240 i onlineudgaven).

⁸³ Simonsen, 2021, afsnit: Et marked for afrikansk slaveri og service (s. 240-241 i onlineudgaven).

⁸⁴ Simonsen, 2021, afsnit: Et marked for afrikansk slaveri og service (s. 241-242 i onlineudgaven).

artikler fra 1700-tallets københavnske aviser til at sige noget om studiets overordnede emne – fremstillingen af afrikanere i 1700-tallets københavnske aviser. På den måde formår Simonsen at vise, at der i aviserne, herunder i bortløbningsannoncerne, er værdifulde og mangfoldige kilder og informationer at finde om slaveriet og de afrikanske slaver i København i 1700-tallet. Studiet formår ved hjælp af dette kildemateriale at give en dybdegående analyse af emnet med nye perspektiver, og studiet er dermed en særligt berigende tilføjelse til forskningen i 1700-tallets københavnske racisme og slaveri.

Ser man til udlandet, herunder specielt det amerikanske kontinent, bruges bortløbningsannoncer i langt højere grad i forskningen, end det er tilfældet i Danmark, og der er et utal af studier med netop bortløbningsannoncer som hovedfokus. I løbet af de seneste år, er der også blevet oprettet flere store databaser som eksempelvis *The Geography of Slavery*, som indeholder mere end 4.000 bortløbningsannoncer fra Virginia og Maryland i perioden 1736 til 1803. Et andet eksempel er *The North Carolina Runaway Slave Notices project*, som har indsamlet alle kendte bortløbningsannoncer i North Carolinas aviser fra 1751 til 1865, hvilket har resulteret i mere end 5.000 annoncer. Men den største og mest ambitiøse database er *Freedom on the Move*, som har til formål at indsamle alle bortløbningsannoncer efter slaver fra amerikanske aviser. På nuværende tidspunkt har databasen indsamlet 32.254 annoncer⁸⁵. I Storbritannien har databasen *Runaway Slaves in Britain: Bondage, freedom and race in the eighteenth century* formået at indsamle over 800 annoncer efter bortløbne slaver i Storbritannien i det 18. århundrede. Disse databaser har gjort det væsentligt nemmere for alle interesserede at tilgå bortløbningsannoncerne, men allerede længe før disse databaser eksisterede, blev der skrevet grundige og særdeles spændende studier med bortløbningsannoncerne som omdrejningspunkt.

Allerede i 1944 foretog den amerikanske historiker Lorenzo J. Green et studie af slaverne i New England med bortløbningsannoncer som sin hovedkilde. Det udmøntede sig i en forskningsartikel med titlen *The New England Negro as Seen in Advertisements for*

---

⁸⁵ December 2022.

*Runaway Slaves*⁸⁶. Green bruger bortløbningsannoncerne fra New England til at undersøge slavernes personlighed og detaljer omkring slaverne, som Green mener, forskningen ikke har beskæftiget sig meget med. For som han påpeger, så er der blevet skrevet meget om *the Negro slave*, når det kommer til emner som, hvilket arbejde slaverne havde, hvilken behandling slaverne fik samt deres juridiske status. Men som Green formulerer det: *but upon the personality of the slave himself, very little light has been thrown*⁸⁷. Slavernes personlighed er altså, ifølge Green, kun ganske beskedent berørt i den eksisterende forskning.

Nogle af de konklusioner, Green når frem til i sit studie, er eksempelvis, at slavernes navne faldt indenfor fire kategorier: klassiske, hebraiske, kristne og afrikanske⁸⁸, at de bortløbne slaver var mellem 15 og 50 år, at to tredjedele af dem, der løb bort, var 25 år eller yngre, samt at langt størstedelen af de bortløbne slaver var mænd⁸⁹. Derudover studser Green over, at tilsyneladende kun én ud af de 62 bortløbne slaver kunne læse og skrive⁹⁰. For som Green påpeger: *the owner of the runaway probably gave as honest and precise a description of his slave as possible, on the theory that the more forthright the description, the greater the possibility of recovering his property*⁹¹. Green argumenterer altså for, at slaveejernes beskrivelser af de bortløbne slaver højst sandsynligt var så ærlige og præcise som muligt, fordi det gav de bedste chancer for at fange slaverne igen. Derfor burde man ifølge Green kunne stole på de informationer, der gives om slaverne i bortløbningsannoncerne. Af denne årsag mener Green også, at disse annoncer er en uvurderlig og troværdig kilde til informationer om slavernes personlighed⁹².

Green baserer sit studie på 62 bortløbningsannoncer, som han bruger til blandt andet at undersøge de bortløbne slavers navne, udseende, færdigheder og hvor de løb bort til. Det synes dog at være et meget sparsomt og ligefrem utilstrækkeligt

---

⁸⁶ Greene, L. J. (1944): The New England Negro as Seen in Advertisements for Runaway Slaves. *The Journal of Negro History*, 29(2), s. 125–146.

⁸⁷ Green, 1944, s. 125.

⁸⁸ Green, 1944, s. 129.

⁸⁹ Green, 1944, 131-132.

⁹⁰ Green, 1944, s. 139.

⁹¹ Green, 1944, s. 127.

⁹² Greed, 1944, s. 127.

kildemateriale at konkludere noget på, specielt når det også tages i betragtning, at de 62 annoncer dækker en periode på 66⁹³ år, perioden fra 1718 til 1784, samt at de er taget fra 11 forskellige aviser på tværs af New England. Denne kritik kommer Green selv i møde, når han skriver, at studiet er ufuldstændigt, og at det ikke kan sige noget endegyldigt om slavernes personlighed, men at det derimod kan vise de rige muligheder, der findes i dette kildemateriale og et dybere studie deri, for de historikere, der skulle have lyst til at give sig i kast med det.⁹⁴⁹⁵

Det gjorde den amerikanske historiker Daniel E. Meaders i 1975 med forskningsartiklen *South Carolina Fugitives as Viewed Through Local Colonial Newspapers with Emphasis on Runaway Notices 1732-1801*⁹⁶, der er et studie af slavers bortløben i South Carolina i 1700-tallet. I studiet konkluderer Meaders, at slaverne ikke var passive overfor den grusomme behandling, de fik fra slaveejerne, men at de kæmpede imod slavesystemet for frihed. Meaders' studie undersøger 1.863 bortløbningsannoncer fra aviserne i South Carolina fra 1732 til 1801⁹⁷. Meaders arbejder dermed med et langt større antal annoncer end Green gjorde, hvilket medfører, at Meaders med sit studie kan formå det, som Green ikke kunne. At sige noget generelt om de bortløbne slaver ud fra bortløbningsannoncerne. Det har givet Meaders mulighed for at konkludere, hvordan bortløbningsannoncerne i South Carolinas aviser i 1700-tallet almindeligvis så ud:

The typical runaway advertisement contained a terse description of the fugitive's name, sex, physical traits, personal traits, and other characteristics

---

⁹³ Green skriver selv, at annoncerne dækker en periode på 64 år, fra 1718 til 1784. Men jeg mener, at der er 66 år og ikke 64 år mellem de nævnte årstal, og at perioden derfor må være på 66 år. (Green, 1944, s. 128).

⁹⁴ Green, 1944, s. 127-128.

⁹⁵ Green giver ikke nogen forklaring på, hvorfor han kun har benyttet 62 bortløbningsannoncer i sit studie. Det kan dog ikke være på grund af mangel på materiale, for som han selv påpeger, så løb så mange slaver bort fra deres ejere, at *nearly every issue of a New England newspaper between 1704 and 1784, carried advertisements for fugitive slaves* (Green, 1944, s. 126).

⁹⁶ Meaders, D. E. (1975): *South Carolina Fugitives as Viewed Through Local Colonial Newspapers with Emphasis on Runaway Notices 1732-1801*. *The Journal of Negro History*, 60(2), s. 288–319.

⁹⁷ Meaders, 1975, s. 288.

*of the slave. It was unusual for a master to list the occupation of the runaway, since only ten percent of all slaveholders posted this information.*⁹⁸

Bortløbningsannoncerne indeholdt altså sædvanligvis informationer om den bortløbne slaves navn, køn, fysiske og personlige karaktertræk samt andre oplysninger, der kunne identificere slaven. Det var dog kun sjældent, at slavens erhverv fremgik som en del af beskrivelsen i bortløbningsannoncerne. Derudover beskriver Meaders, at slaveejerne også brugte tre fleksible kategorier til at beskrive slavernes personlighed. Der var den intelligente slave, som eksempelvis var udspekuleret, snu og fornuftig. Så var der "*down-look*" slaves, der var skræmte eller forlegne, og der var slaver, som åbenlyst udtrykte foragt for slaveejerne, der blev beskrevet som eksempelvis ufornuftige, næsvis og med et surt ansigtsudtryk.⁹⁹

Derudover når Meaders via de 1.863 bortløbningsannoncer frem til nogle af de samme konklusioner, som Green 31 år tidligere mente at kunne se, eksempelvis at størstedelen af de bortløbne slaver var yngre mænd, og at der ofte var par, der løb bort med deres børn¹⁰⁰. Men derudover konkluderer Meaders også, at 70 procent af de bortløbne slaver tidligere havde tilhørt mindst to-tre ejere, og Meaders påpeger herefter, at: *One must remember that with each sale, a slave was uprooted from his home and family*¹⁰¹. Meaders mener altså, at årsagen, til at mere end to tredjedele af de bortløbne slaver havde haft flere tidligere ejere, var, at det var ekstremt hårdt for slaverne at blive solgt gentagne gange, fordi de hver gang blev rykket væk fra deres hjem og familie, hvilket kunne presse slaverne ud i bortløbning for at undgå det endnu en gang.

Meaders anvender ud over bortløbningsannoncer også andre annoncer fra aviserne i South Carolina, som eksempelvis salgsannoncer og generelle meddelelser, for at kunne beskrive de bortløbne slaver og samfundet omkring dem. Derudover sammenligner han ved flere lejligheder også de bortløbne slaver med hvide kontraktarbejdere¹⁰². Det gør han eksempelvis, når han konkluderer, at det var nemmere for hvide

---

⁹⁸ Meaders, 1975, s. 288.

⁹⁹ Meaders, 1975, s. 309.

¹⁰⁰ Meaders, 1975, s. 292.

¹⁰¹ Meaders, 1975, s. 298.

¹⁰² (indentured servants).

kontraktarbejdere at løbe bort end for sorte slaver. Det ses i den statistik Meaders har udarbejdet, der viser, at ud af de 2.001 bortløbne slaver, som de 1.863 bortløbningsannoncer dækker over, så blev mindst 862 af dem fanget igen. Meaders har for samme periode fundet 140 bortløbningsannoncer for i alt 201 hvide kontraktarbejdere, hvoraf kun én ifølge Meaders blev fanget igen.¹⁰³ Derudover var der også forskel på, hvordan de to grupper løb bort og blev straffet, påpeger Meaders, der ikke har fundet eksempler på, at hvide kontraktarbejdere som slaverne blev *burned, shot, or hanged*¹⁰⁴.

Meaders påpeger endvidere, at bortløbningsannoncerne også indeholder informationer om de strenge straffe, slaverne blev udsat for. Som Meaders skriver: *It should be noted here that the runaway notices used the term "pickling" to describe a process that entailed rubbing salt or vinegar in the wounds of the victims - after they had been whipped*¹⁰⁵. Bortløbningsannoncerne fortæller altså om, at slaverne, ud over at blive pisket, også fik gnedet salt eller eddike i sårende efterfølgende. Der er også bortløbningsannoncer, der beskriver, at bortløbne slaver blev, som Meaders formulerer det: *shot, whipped and axed*¹⁰⁶, og at mange plantageejere ved at efterlyse slaver "døde eller levende" søgte ekstreme straffe for bortløbningen¹⁰⁷. Bortløbningsannoncerne er altså ikke kun beskrivelser af, hvordan de bortløbne slaver så ud, men de er også kilder til informationer om det grusomme voldsregime slaverne levede under. Derudover afslører bortløbningsannoncerne, at mange slaveejere var (...) *totally unaware of the needs and desires of their own slaves*, hvilket kunne ses ved, at slaveejerne ofte beskrev i annoncerne, at de var forbløffet over, at deres slaver var løbet bort¹⁰⁸. Meaders' analyser af bortløbningsannoncerne viser også, at ni ud af ti slaveejere tilbød en dusør for tilbagelevering af bortløbne slaver¹⁰⁹.

Meaders' studie er et eksempel på det væld af forskellige informationer, der er at finde i bortløbningsannoncerne, og på grund af størrelsen på studiet, formår Meaders modsat Green også at kunne konkludere adskillige ting på baggrund af sine

---

¹⁰³ Meaders, 1975, s. 317.

¹⁰⁴ Meaders, 1975, s. 293-294

¹⁰⁵ Meaders, 1975, s. 294.

¹⁰⁶ Meaders, 1975, s. 296.

¹⁰⁷ Meaders, 1975, s. 297.

¹⁰⁸ Meaders, 1975, s. 296.

¹⁰⁹ Meaders, 1975, s. 304-305.

analyser og resultater. Det er derfor et studie, der bidrager med værdifuld viden til forskningen i bortløbningsannoncerne og slaveriet i Amerika i 1700-tallet. Det er dog blot et blandt mange eksempler på, hvad det er muligt at konkludere ud fra bortløbningsannoncerne, og hvordan historikere kan arbejde med dem. Som jeg vil vise i dette kapitel, er mulighederne indenfor forskning i bortløbningsannoncerne utroligt mange. Det skyldes naturligvis bortløbningsannoncernes fremragende evne til at vidne om fortiden. Som Meaders selv beskriver det: *The runaway ad has as its most important function the fact that it may be used as documentary evidence to illuminate the complexity of slavery in the United States*¹¹⁰. Meaders mener altså, at bortløbningsannoncernes vigtigste funktion er, at de kan fungere som kilder til at forstå slaveriets kompleksitet. Det er en påstand, som er nem at tilslutte sig, når det står klart, hvor meget disse annoncer som kilder har at bidrage med til forskningen på området.

Marvin L. Michael Kay og Lorin Lee Cary har også foretaget et studie om bortløbne slaver med bortløbningsannoncernes og deres værdifulde informationer som omdrejningspunkt. For som Kay og Cary noterer: *Newspapers are the richest source of information on runaways in every colony*¹¹¹. Aviserne fra kolonierne, herunder bortløbningsannoncerne, ser Kay og Cary altså som de rigeste kilder til informationer om bortløbne slaver. Det blev til forskningsartiklen fra 1986: *Slave Runaways in Colonial North Carolina, 1748-1775*¹¹², hvor Kay og Cary undersøger de bortløbne slaver, og annoncerne der efterlyser dem, i North Carolina fra 1748-1775. Kay og Cary stødte dog imidlertid på den forhindring, at:

*Unfortunately, the surviving issues of colonial North Carolina newspapers are scattered unevenly across the years, are not properly representative of the several regions in the province, and account for under 7 percent of the issues published between 1748 and 1775*¹¹³.

---

¹¹⁰ Meaders, 1975, s. 316.

¹¹¹ Kay & Cary, 1986, s. 6.

¹¹² Kay, M. L. M., & Cary, L. L. (1986): Slave Runaways in Colonial North Carolina, 1748-1775. *The North Carolina Historical Review*, 63(1), s. 1-39.

¹¹³ Kay & Cary, 1986, s. 6.

Aviserne fra North Carolina er altså desværre ikke bevaret i samme grad, som aviser fra andre kolonier. Som Kay og Cary beskriver, er det under syv procent af aviserne publiceret mellem 1748 og 1775, der er bevaret. Det lod dem ikke slå ud, men det betød, at det kun lykkedes dem at finde 134 annoncer om bortløbne slaver i perioden¹¹⁴. For at give deres analyser og konklusioner mere tyngde, end det sparsomme kildemateriale i sig selv tillader, sammenholder Kay og Cary løbende alle deres resultater med resultater fra de to nabostater Virginia og South Carolina, da der om disse stater allerede var foretaget lignende studier med et langt større kildemateriale tilgængeligt¹¹⁵. Kay og Cary noterer undervejs, at de fleste af deres resultater stemmer overens med mønstrene fra Virginia og South Carolina, og at det derfor er sandsynligt, at deres resultater, på trods af begrænsningen i kildematerialet, ret præcist afspejler perioden 1748 til 1775, når det kommer til de bortløbne slavers (...) *actual ages, sex distribution, occupational characteristics, and geographical origins*¹¹⁶. Eksempelvis viser Kay og Carys studier, i overensstemmelse med studierne fra Virginia og South Carolina, at langt de fleste af de slaver, der løb bort, var markslaver (87,3%)¹¹⁷, at der var mange forskellige årsager til, at slaverne løb bort fra deres ejere¹¹⁸ og at bortløbne slaver truede og udfordrede slaveejerens ejerskab over dem¹¹⁹.

Kay og Carys studie leder dem også til at konkludere, at slaverne løb bort i de perioder med det hårdeste arbejde, eksempelvis når sukkerrørene skulle høstes, og når vejret var bedst. Derudover mener de også at kunne konkludere, at faglærte og assimilerede slaver, var blandt de bortløbne slaver, der løb længst bort og endda forsøgte at forlade kolonien.¹²⁰ Kay og Cary afslutter dog studiet med at fremhæve, at de fleste flugtforsøg endte i fiasko, men at det ikke holdt slaverne fra at forsøge:

Though their chances of success remained dubious, all slaves ran off seeking to protect what was sacred or inviolable. The fact that they often ended

---

¹¹⁴ Kay & Cary, 1986, s. 11.

¹¹⁵ Kay & Cary, 1986, s. 2.

¹¹⁶ Kay & Cary, 1986, s. 9.

¹¹⁷ Kay & Cary, 1986, s. 14.

¹¹⁸ Kay & Cary, 1986, s. 12.

¹¹⁹ Kay & Cary, 1986, s. 37.

¹²⁰ Kay & Cary, 1986, s. 39.

*up captured, whipped, tortured, or dead only sadly testifies to the strength of their dreams and the indomitableness of their wills.*¹²¹

De mener altså, at på trods af at chancerne for succes i bortløbningsforsøgene var tvivlsomme, og straffene slaverne risikerede grusomme, så var slavernes vilje så ukuelig, at de stadig forsøgte at løbe bort for at beskytte det, der for dem var helligt.

Kay og Cary har formået at foretage et studie, der på trods af store udfordringer i forhold til indsamlingen af bortløbningsannoncerne, og i kraft af dets sammenholdning med andre studier, formår at bidrage væsentligt til forskningen i bortløbningsannoncer og bortløbne slaver i North Carolina. I kraft af, at de havde andre tidligere studier at holde deres resultater op imod, havde de en fordel, som Green ikke havde i 1944, da han foretog et af de første studier i bortløbningsannoncer, der som Kay og Carys studie også var på baggrund af et spinkelt kildemateriale. De to studier adskiller sig dog fra hinanden på den måde, at Kay og Cary brugte alt det materiale, de havde tilgængeligt for perioden, mens Green valgte ikke at gøre det samme.

Jonathan Prude er endnu et eksempel på en amerikansk historiker, der har brugt aviserne bortløbningsannoncer som sit centrale kildemateriale. Det har han i studiet *To Look upon the "Lower Sort": Runaway Ads and the Appearance of Unfree Laborers in America, 1750-1800*¹²² fra 1991, hvor han, med fokus på bortløbningsannoncerne for slaver og andre typer af "ufrie arbejdere", undersøger, hvordan det han kalder "the lower sort" visuelt blev beskrevet af folk højere i det sociale hierarki til mindste detalje. Det er altså ikke et studie udelukkende med fokus på bortløbne slaver, men et studie med fokus på bortløbningsannoncer i Amerika og alle de grupper, der blev efterlyst. Det er derfor endnu et eksempel på, hvordan bortløbningsannoncerne kan bruges og den store informationsværdi, de besidder. Som Prude selv formulerer det: *To historians, however, runaway ads invariably stand as extraordinary documents. Almost unmanageably rich in detail, they provide brisk but arresting portraits of people drawn mainly from the*

---

¹²¹ Kay & Cary, 1986, s. 39.

¹²² Prude, J. (1991): To Look upon the "Lower Sort": Runaway Ads and the Appearance of Unfree Laborers in America, 1750-1800. *The Journal of American History*, 78(1), s. 124–159.

anonymous "lower sort" (...).¹²³ Prude mener dermed, at bortløbningsannoncer er ekstraordinære kilder for historikere, og at disse annoncer er næsten u håndterligt rige i deres detaljer om de personer, de beskriver.

Prude definerer the "lower sort" som de personer, der lever og arbejder langt under den sociale overklasse ¹²⁴. Prude mener også, at hans studie er særligt relevant, fordi forskningen i bortløbningsannoncer sjældent har koncentreret sig om disse annoncer som *beskrivelser*, hvilket Prude mener, er hvad de helt basalt er¹²⁵. Dermed forsøger han at bruge disse velkendte kilder på en ny og anderledes måde end tidligere forskning¹²⁶. I studiet undersøger Prude 1.724 bortløbne individer¹²⁷ ved hjælp af computer baserede analyser, og annoncerne har han trukket fra amerikanske aviser i 1750'erne, 1770'erne og 1790'erne ¹²⁸.

Prude når i sit studie frem til grundige analyser af, hvordan de bortløbne grupper visuelt blev beskrevet og så ud med hovedfokus på deres påklædning, samt konklusioner om, at der var forskel på det tøj, som slaver bar, modsat de andre grupper. Prude pointerer, at tøjet var vigtigt, for som han bemærker; (...) *clothing provided a key status marker as people looked out on their society*. ¹²⁹ Han pointerer også, at beklædning var *the most powerful signifier in runaway ads*, og at beklædning blev beskrevet mere grundigt end de karaktertræk, der ikke havde med beklædning at gøre¹³⁰. Så ud over at tøjet var en markør for status, så var det også den mest magtfulde betydningsbærer i bortløbningsannoncerne. Prude fremhæver dog, at slavers beklædning trods alt var mindre bemærket end hos de andre grupper¹³¹.

Prudes studie er interessant, fordi det er det første studie, der bruger bortløbningsannoncerne til et så grundigt studie af bortløbernes beklædning. På trods af, at

---

¹²³ Prude, 1991, s. 125.

¹²⁴ Prude, 1991, s. 125.

¹²⁵ Prude, 1991, s. 126.

¹²⁶ Prude, 1991, s. 127.

¹²⁷ 45,1% (60% i 1790'erne) af bortløberne var sorte slaver, 33,1% var kontraktsarbejdere, 9,3% var lærlinge bundet til en mester, 6,5% var straffefanger og 6% var desserterede soldater, kriminelle og deres familier (Prude, 1991, s. 139).

¹²⁸ Prude, 1991, s. 138.

¹²⁹ Prude, 1991, s. 145-146.

¹³⁰ Prude, 1991, s. 151.

¹³¹ Prude, 1991, s. 152.

Prude ikke fokuserer udelukkende på bortløbne slaver, men alle de grupper, der løb bort, behandler Prude oftest de forskellige grupper hver for sig, hvilket giver mange resultater og konklusioner om de bortløbne slaver som en gruppe, der skiller sig ud fra de andre grupper. Der er dermed igen tale om en spændende tilføjelse til den eksisterende forskning på området. Prude påstår selv, at forskningen sjældent har koncentreret sig om bortløbningsannoncerne som beskrivelser, hvilket jeg ikke er helt enig i. Det er sandt, at tidligere studier ikke har haft det samme fokus, som Prude har haft i dette studie, men jeg mener trods alt, at eksempelvis Meaders også brugte bortløbningsannoncerne som beskrivelser, når han undersøgte slavernes personlige karaktertræk og efterfølgende fastslog, at de kunne inddeles i tre kategorier.

Et af de største og mest grundlæggende studier inden for forskningen i bortløbningsannoncer og marronage er John Hope Franklin og Loren Schweningers værk fra 1999: *Runaway Slaves: Rebels on the Plantation*¹³². I værket undersøger Franklin og Schweninger bortløbningsannoncer fra fem forskellige stater: Virginia, North Carolina, South Carolina, Tennessee og Louisiana mellem 1790 og 1860. De har fra denne periode indsamlet omkring 8.400¹³³ annoncer om slaver efterlyst i aviserne heriblandt også annoncer, hvor slaver var blevet arresteret eller stjålet. Franklin og Schweninger oprettede herefter deres egen database for bortløbne slaver for to perioder: 1790 til 1816 og 1838 til 1860, med særligt fokus på 1800-1809 og 1850'erne.¹³⁴ Det er dermed et særdeles omfattende studie af bortløbningsannoncer, som Franklin og Schweninger efterfølgende brugte til statistiske analyser af bortløbne slaver. Via deres egen database, der indeholdt 2.011¹³⁵ annoncer, kategoriserede de annoncerne og lavede statistikker over de bortløbne slaver ud fra forskellige variable som eksempelvis køn, alder, hudfarve,

---

¹³² Franklin, J. H. & Schweninger, L. (1999): *Runaway Slaves: Rebels on the Plantation*. Oxford, Oxford University Press.

¹³³ Franklin og Schweninger indsamlede ikke annoncer fra alle aviser i perioden, men udvalgte de vigtigste aviser med de bedste oplag fra hver stat. Annoncerne er derfor indsamlet fra 20 aviser på tværs af de fem stater. (Franklin & Schweninger, 1999, s. 328+330).

¹³⁴ Franklin & Schweninger, 1999, s. 328

¹³⁵ Franklin og Schweninger fandt i alt 4,084 annoncer for de perioder, databasen dækker, men kun omkring halvdelen blev kodet ind i databasen. (Franklin & Schweninger, 1999, s. 329).

ansigtsudtryk, mærker/ar, sprog, beskæftigelse, læsefærdighed, årstid for bortløbning og mange andre.¹³⁶

Franklin og Schweningers analyser af bortløbningsannoncerne viste, at når det kom til profilen på en bortløben slave, så var der diversitet på punkter som oprindelse, udseende, sprog, færdigheder, hudfarve, fysik, køn og alder¹³⁷. Både unge og ældre, mænd og kvinder, sorte og mulatter, sunde og svage, faglærte privilegerede slaver og markslaver løb bort. Det gjorde det umuligt for slaveejerne at forudse, hvilke slaver, der ville løbe bort. Det kan dog ud fra efterlysningerne i aviserne ses, at størstedelen af de slaver, der løb bort, gennem hele perioden var unge mænd.¹³⁸ Franklin og Schweninger argumenterer endvidere for, at det vil være svært at finde en anden gruppe i USA, der ændrede sig mindre over 70 år end gruppen af bortløbne slaver, på trods af alle de ændringer, der foregik omkring dem:

*When one considers the expansion of slavery across the Appalachians, the growth and expanding economic base of free blacks, and the increase of the slaveholding class, the similarities among runaways – in gender, age, color, physical characteristics, appearance, personality traits, and methods of absconding – seem all the more remarkable.*¹³⁹

Det er altså bemærkelsesværdigt, at der var så mange ligheder mellem de bortløbne slaver gennem hele perioden på trods af at slaveriet, gruppen af slaveejere og gruppen af frie sorte udviklede og udvidede sig markant i samme periode. Denne vedholdenhed tilskriver Franklin og Schweninger naturen af slavernes modstand overfor slavesystemet. En modstand der medførte, at de, der bedst kunne udfordre systemet, selv med blot ringe chance for succes, det vil sige unge, stærke, sunde og intelligente mænd, fortsatte med at jage friheden fra en generation til den næste.¹⁴⁰

---

¹³⁶ Franklin & Schweninger, 1999, s. 329-330.

¹³⁷ Franklin & Schweninger, 1999, s. 233.

¹³⁸ Franklin & Schweninger, 1999, s. 210.

¹³⁹ Franklin & Schweninger, 1999, s. 233.

¹⁴⁰ Franklin & Schweninger, 1999, s. 233.

Franklin og Schweninger beskriver også slavers bortløben som en magtfuld reaktion på slaveejernes ejerskab over dem, og en måde hvorpå slaverne kunne udfordre slaveejernes kontrol over og udnyttelse af slaverne. For som Franklin og Schweninger beskriver det, så var det kun få slaveejere, der ikke var bekendt med utilfredsheden eller fjendtligheden blandt nogle af deres slaver¹⁴¹. Men slaveejerne kunne hverken privat eller offentligt tale om eller beklage sig over slavernes modstand og uro, for som Franklin og Schweninger noterer: *to do so, would undermine the very foundations of their arguments about slaves and slavery*¹⁴². Det ville altså underminere plantageejernes påstande og overbevisning om, at slaveriet var fordelagtigt for både slaver og slaveejere, hvis de italesatte slavernes utilfredshed med systemet. Samtidigt ville det også vise, at slaveejerne var ude af stand til at komme problemet til livs¹⁴³.

Franklin og Schweninger fremhæver, at efterlysningerne af bortløbne slaver i aviserne var så almindelige og fandtes i så stort antal, at det var svært at læse en avis uden at støde på dem, selv langt væk fra plantagerne. De påpeger herefter, at der selvfølgelig kan have været ting, som slaveejerne ikke var klar over, men at efterlysningerne var præcise og objektive, når de beskrev de bortløbne slaver eksempelvis i forhold til opførsel, påklædning, tale, karakter, evner, baggrund og mulig destination¹⁴⁴. Som Franklin og Schweninger forklarer: *It would not have benefited owners to include false information*¹⁴⁵. Slaveejerne ville selvfølgelig gerne have de bortløbne slaver tilbage, og derfor gav det bedst mening med annoncer, der beskrev slaverne så præcist som muligt og ikke indeholdt falske informationer. Derfor blev bortløbne slaver, i følge Franklin og Schweninger, af de hvide slaveejere beskrevet mere objektivt end nogen anden gruppe af slaver. Som det fremgår af annoncerne i aviserne, blev efterlyste slaver derfor

---

¹⁴¹ Denne påstand står i kontrast til Meaders, der som tidligere vist mener, at de fleste slaveejere var helt uvidende om deres slavers utilfredshed.

¹⁴² Franklin & Schweninger, 1999, s. 290.

¹⁴³ Franklin & Schweninger, 1999, s. 241.

¹⁴⁴ Franklin & Schweninger, 1999, s. 170

¹⁴⁵ Franklin & Schweninger, 1999, s. 170.

eksempelvis både beskrevet som smukke, intelligente og velformulerede samt udspekulerede, bedrageriske og hensynsløse.^{146 147}

Franklin og Schweningen mener, at der var mange årsager til bortløbning, men at ingen af dem var mere gribende og udbredt end familiemedlemmer, der søgte efter at blive genforenet:

*Among the many causes of slaves running away, perhaps none was more poignant or pervasive than members of families seeking to reunite. They ran away to neighboring plantations to be with husbands or wives, ran away to search for mothers and fathers, and all too often in vain for their children.*¹⁴⁸

Og i jagten på at blive genforenet med familiemedlemmer løb slaver bort i søgen på både deres mænd eller koner, forældre eller børn, hvilket de dog ofte gjorde forgæves. Franklin og Schweningen kan via deres indsamling og analyse af bortløbningsannoncerne konkludere, at en ud af tre af de slaver, der begik marronage, var mindreårig, og mange af disse søgte enten deres forældre eller andre kære. Rygter om et forestående slag kunne også få slaver til at løbe bort. Franklin og Schweningen mener dog ikke, at det var på grund af fortvivlelse over at blive adskilt fra sine kære, men frygten for, hvad der ventede slaverne på deres nye "hjem".¹⁴⁹¹⁵⁰

Franklin og Schweningen argumenterer også for, at den mest almindelige form for bortløbning var petit marronage¹⁵¹, hvilket, som tidligere i denne opgave beskrevet, betød slaverne løb bort for en kort periode, blev i området af stedet, de var

---

¹⁴⁶ Franklin & Schweningen, 1999, s. 170.

¹⁴⁷ Franklin og Schweningen er dermed enige med Green i opfattelsen af, at bortløbningsannoncernes beskrivelser er reelle og troværdige, fordi slaveejerne ikke havde motiv til andet end at beskrive slaverne ærligt og objektivt.

¹⁴⁸ Franklin & Schweningen, 1999, s. 52.

¹⁴⁹ Franklin & Schweningen, 1999, s. 52-53.

¹⁵⁰ Franklin og Schweningen er derfor enige med Meaders i, at slaver frygtede at blive solgt. Men hvor Franklin og Schweningen argumenterer for, at det var fordi de frygtede livet på den nye plantage, argumenterer Meaders for, at det var frygten for at forlade den gamle plantage, der vejede tungest.

¹⁵¹ Franklin og Schweningen kalder som Camp også petit marronage for *truancy*, men de påpeger selv, at det er forvirrende med alle de forskellige betegnelser der findes for bortløben, og derfor har jeg valgt gennem opgaven at holde mig til petit marronage og grand marronage.

løbet bort fra og selv kom tilbage. Franklin og Schweninger er også af den overbevisning, at dem der kun løb væk for et par nætter, teknisk set ikke var bortløbere. Men de påpeger også, at linjerne var slørede, og at de slaver, der udøvede petit marronage til tider var jagtet på lige fod med dem, der udøvede grand marronage. Petit marronage var dog så almindelig, at de fleste slaveejere forsøgte at håndtere det med milde straffe eller ved at ignorere problemet. Men slaverne kunne ikke vide sig sikre, og det kunne være farligt for dem at forlade deres ejer, uden dennes tilladelse.¹⁵²

Som vist ovenfor er *Runaway Slaves: Rebels on the Plantation* et særdeles omfattende værk, og nok det til dags dato største og mest centrale værk, indenfor forskningen i marronage og bortløbningsannoncer. Franklin og Schweninger undersøger både bortløbningsannoncerne i sig selv, samt hvad de fortæller om marronage, slaverne der begik den, samt det samfund, der efterlyste dem. Franklin og Schweninger har nydt stor anerkendelse for værket, der fortsat i meget nyere forskning beskrives som hovedværket indenfor forskningen i bortløbningsannoncer. Det er heller ikke svært at forstå, når man ser på størrelsen, grundigheden og dybden i værket, samt tyngden af konklusionerne, der er et resultat af det enorme kildemateriale og arbejde, der er lagt bag.

Endnu et spændende og banebrydende studie er Anthony T. Blys "*Pretends he can read*" fra 2008¹⁵³, som er et studie i bortløbne slaver og slavers læsefærdigheder i kolonitidens Amerika fra 1730 til 1776. Blys studie bryder med tidligere traditioner, der har været af den overbevisning, at kun ganske få slaver havde adgang til bøger og læsefærdigheder, og argumenterer modsat for, at et stigende antal bortløbne slaver gennem det 18. århundredes britiske Nordamerika besad disse færdigheder¹⁵⁴. Bly studerede bortløbningsannoncerne i aviser fra Virginia, South Carolina, Massachusetts, Pennsylvania, og New York, for at kunne bestemme graden af slaver, der kunne læse og skrive. For som Bly skriver: *Indeed, besides demonstrating slaves' resourcefulness, runaway notices show slaves mastering letters*¹⁵⁵. Bortløbningsannoncerne vidner altså ikke kun om

---

¹⁵²Franklin & Schweninger, 1999, s. 98-99.

¹⁵³ Bly, A. T. (2008): "Pretends he can read": Runaways and Literacy in Colonial America, 1730—1776. *Early American Studies*, 6(2), s. 261–294.

¹⁵⁴ Bly, 2008, s. 261.

¹⁵⁵ Bly, 2008, s. 266.

slavernes bortløben, de vidner også om slavernes læsefærdigheder. I Blys statistikker tæller alle de slaver, der via bortløbningsannoncer var noteret til at kunne læse og skrive, men han har også medtalt de bortløbne slaver, der havde forfalskede papirer samt dem, der medbragte bøger og aviser, da han også mener, at det var indikationer for læsefærdigheder¹⁵⁶. Bly sammenligner i studiet antallet af bortløbningsannoncer med antallet af slaver, han har noteret som havende læsefærdigheder og udregner dermed en procentsats for, hvor mange af de bortløbne slaver, der kunne læse og skrive for hvert årti. Bly konkluderer eksempelvis at 3%¹⁵⁷ af de bortløbne slaver i Virginia kunne læse og skrive fra 1740 til 1749, 4,2% fra 1750 til 1759, mens tallet var steget til 6.9% det følgende årti. Antallet af slaver, der kunne læse og skrive, voksede derfor ifølge Bly over tid.¹⁵⁸ Endvidere argumenterer Bly for, at procentdelen af bortløbne slaver, der havde læsefærdigheder, muligvis også er repræsentativ for slaverne generelt. Og at hans studie derved ikke blot kan sige noget om, hvor mange af de bortløbne slaver, der kunne læse og skrive, men derimod også, hvad graden af læsefærdigheder var blandt slaverne som en helhed.¹⁵⁹ Bly henviser også til arkæologiske fund, der ligeledes beretter om slavernes evner til at læse og skrive, og han noterer herefter at (...), *the archaeological evidence appears to corroborate the figures recorded by runaway notices*¹⁶⁰. Bly mener altså, at de arkæologiske studier bekræfter de resultater, han selv er nået frem til. Derudover argumenterer Bly for, at *understandably, for many slaves, the ability to read and write represented a form of power and liberty*¹⁶¹. Det at være i stand til at kunne læse og skrive var for mange slaver altså både en form for magt og frihed. Derfor søgte mange slaver at tilegne sig disse færdigheder, selv når slaveejerne truede med at straffe slaverne, hvis de fortsatte deres bestræbelser på at lære at læse og skrive.¹⁶²

---

¹⁵⁶ Bly, 2008, s. 294.

¹⁵⁷ Bly baserer dog sine resultater på et spinkelt antal bortløbningsannoncer i de tidlige perioder. For perioden 1740-1749 og 1750-1759 baserer Bly sine konklusioner på hhv. 33 og 72 annoncer. Fra perioden 1760-1769 er antallet af annoncer væsentligt forøget til 233, og i perioden 1770-1776 er der anvendt 648 annoncer. (Bly, 2008, s. 267)

¹⁵⁸ Bly, 2008, s. 267.

¹⁵⁹ Bly, 2008, s. 266.

¹⁶⁰ Bly, 2008, s. 286.

¹⁶¹ Bly, 2008, s. 288.

¹⁶² Bly, 2008, s. 275-276.

Blys studie synes at være både det første og det eneste værk, der bruger bortløbningsannoncerne som det centrale kildemateriale til at studere graden af læsefærdigheder blandt slaverne. Blys studie kan dog kritiseres for ikke kun at medtage de slaver i sine statistikker, der angives som værende i stand til at kunne læse og skrive. Han medtager nemlig også de slaver, han *antager* kunne læse og skrive. Det kan muligvis give en usikkerhed omkring hans resultater, hvad angår graden af læsefærdigheder blandt de bortløbne slaver. Specielt set i forhold til, at han, som han fremhæver i artiklens indledning, via sit studie demonstrerer, at mange flere slaver end tidligere antaget, var i stand til at læse og skrive.

Et af de nyere studier i bortløbningsannoncerne står Matthew J. Clavin for med forskningsartiklen *Runaway Slave Advertisements in Antebellum Florida: A Retrospective* fra 2015.¹⁶³ Her i undersøger Clavin bortløbningsannoncer fra Florida i de fire årtier op til den amerikanske borgerkrig. Clavin beskriver, hvorledes der eksisterer en myte om, at Sydstaternes sorte slaver passivt accepterede deres status som slaver, men at bortløbningsannoncerne modbeviser dette og har ændret forståelsen for slaveriet, hvorfor de er særdeles relevante at undersøge. Clavin nævner, at det er næsten ti år siden, han begyndte at lede efter bortløbningsannoncerne i Florida, og at han nu har fundet hundredevis af annoncer, der dækker over mere end 600 slavegjorte mænd, kvinder og børn, men at arbejdet stadig står på.¹⁶⁴ Clavin når frem til mange af de samme konklusioner som tidligere studier, som eksempelvis at det var slaver i alle aldre, både raske og svage, mænd og kvinder samt faglærte og ufaglærte slaver, der løb bort, og at de løb bort fra mange forskellige steder som plantager, byer og fra deres jobs¹⁶⁵. Men Clavin når også konklusioner, som ikke ses i andre studier. Eksempelvis mener Clavin ud fra Floridas bortløbningsannoncer at kunne konkludere, at de bortløbne slaver ofte bar våben:

---

¹⁶³ Clavin, M. J. (2016). *Runaway Slave Advertisements in Antebellum Florida: A Retrospective*. *The Florida Historical Quarterly*, 94(3), s. 426–443.

¹⁶⁴ Clavin, 2015, s. 427.

¹⁶⁵ Clavin, 2015, s. 428.

*(...), the pages of Florida's antebellum newspapers are filled with descriptions of fugitive slaves carrying guns, pistols, knives, and other deadly weapons. The point is worth considering as it belies the widely accepted notion that running away was a non-violent form of resistance.*¹⁶⁶

For som Clavin skriver, så var Floridas aviser i årtierne op til den amerikanske borgerkrig fyldt med beskrivelser af bortløbne slaver, der bar forskellige farlige våben, hvilket er en pointe, der strider imod tidligere forskning på området, der så bortløbning som en ikke voldelig modstand mod slavesystemet. Derudover konkluderer Clavin yderligere, at en del af de bortløbne slaver ikke blot var bevæbnede men også voldelige og farlige.¹⁶⁷ Disse modsatrettede opfattelser af karakteren af slavers bortløbning i forskningen kan muligvis skyldes, at kildematerialet, som Clavin anvender, ikke tidligere har været udnyttet i den sammenhæng. For det fremgår tydeligt af bortløbningsannoncerne fra Florida, at mange af de bortløbne slaver bar våben for at forsvare sig mod dem, der ville forsøge at holde dem tilbage. Det kan måske også skyldes, at det var en særlig ting for Floridas bortløbne slaver, at de ofte var bevæbnede og voldelige modsat slaver i andre kolonier. Clavin adresserer ikke selv denne uoverensstemmelse med tidligere forskning ud over at afvise opfattelsen af bortløbning som ikke voldelig. Han har dog gennem hele studiet udelukkende fokus på Florida, hvorfor det er muligt at argumentere for, at Clavin med sine resultater kun med sikkerhed kan konkludere på netop Floridas bortløbne slaver. Som eksempelvis når han påpeger, at Floridas bortløbne slaver både var villige til at slå ihjel og dø i jagten på frihed fra Sydstaternes grusomme slavesystem. En grusomhed, som også kom til udtryk i bortløbningsannoncerne, der i deres beskrivelser af de bortløbne slaver næsten altid nævnte ar på slavers skuldre og rygge.¹⁶⁸ Derudover bar nogle bortløbne slaver også tegn på amputerede lemmer eller brændemærker, hvilket vidnede om de inhumane straffe, der skulle holde styr på slaverne¹⁶⁹.

---

¹⁶⁶ Clavin, 2015, s. 434.

¹⁶⁷ Clavin, 2015, s. 435.

¹⁶⁸ Clavin, 2015, s. 436.

¹⁶⁹ Clavin, 2015, s. 437-438.

Clavin finder i bortløbningsannoncerne bevis for, at det primære mål for mange bortløbne slaver var genforening med sine kære frem for frigørelse¹⁷⁰. Derudover argumenterer Clavin også for, at Floridas slaveejere kæmpede for at holde styr på deres slaver, der havde gode muligheder for at flygte via vand eksempelvis i form af floder, samtidigt med at der var mange steder og forskellige grupper at hente hjælp fra, hvilket var specielt for Floridas bortløbne slaver. Det kom også til udtryk i bortløbningsannoncerne, der ofte udlovede en dusør for oplysninger om den eller de personer, der havde hjulpet deres slaver med at flygte.¹⁷¹

Afslutningsvist noterer Clavin, hvordan det gennem studiet er vist, at slavernes modstand mod slavesystemet var *extraordinarily widespread*, samt at *antebellum Florida, like the rest of the South, was an expansive battlefield on which black and white people contested and fought over the meanings of freedom and slavery daily*¹⁷². Han afviser altså igen, at Sydstaternes sorte slaver passivt skulle have accepteret deres skæbne, men at de derimod ydede omfattende modstand mod slavesystemet, hvilket resulterede i, at slaver og slaveejere dagligt kæmpede over betydningerne af slaveri og frihed. Clavin formår som vist at finde belæg i bortløbningsannoncerne for at gøre op med flere tidligere opfattelser på området, i hvert fald når det kommer til de slaver, der flygtede i Florida i årtierne op til den amerikanske borgerkrig. Dette studie og dets opdagelser vidner dermed om bortløbningsannoncernes utrolig evne til at give et værdifuldt indblik i og nyt perspektiv på slaveriet og de bortløbne slavers verden.

Et af de nyeste studier med fokus på bortløbningsannoncer i de tidligere slavesamfund er Stefanie Hunt-Kennedys: *'Had his nose cropt for being formerly runaway': disability and the bodies of fugitive slaves in the British Caribbean* fra 2020¹⁷³. Heri undersøger Hunt-Kennedy beskrivelsen af bortløbne slavers kroppe og invaliditet i bortløbningsannoncer fra Barbados og Jamaicas aviser i perioden 1718–1815. Allerede ved læsning af forskningsartiklens titel står det klart, hvilken brutalitet der eksisterede i kolonitidens

---

¹⁷⁰ Clavin, 2015, s. 431.

¹⁷¹ Clavin, 2015, s. 439+441.

¹⁷² Clavin, 2015, s. 443.

¹⁷³ Hunt-Kennedy, S. (2020): 'Had his nose cropt for being formerly runaway': disability and the bodies of fugitive slaves in the British Caribbean. *Slavery and Abolition*, 41(2), s. 212-233

slavesamfund, når det kom til behandlingen af slaverne og de straffe, de blev pålagt, når de forsøgte af løbe bort fra dette grusomme system. Hunt-Kennedy demonstrerer slavesystemets grusomheder ved hjælp af bortløbningsannoncerne, som er et tydeligt vidnesbyrd om, at slaveriet forårsagede svækkelser af slaverne på adskillige måder. Men som Hunt-Kennedy pointerer, så var bortløbningsannoncerne ikke blot en beskrivelse af slavers invaliditet, men i sig selv også en invaliderende faktor i datidens slavesamfund. Hunt-Kennedy baserer sit studie på analyse af mere end 1.000 bortløbningsannoncer, der beretter om omkring 1.200 bortløbne slaver.¹⁷⁴ Resultaterne bruger hun til med diagrammer at vise, hvorledes de mærker og tegn på invaliditet, som slaverne bar på deres kroppe og som kunne hjælpe med efterlysningen og i identificeringen af bortløbne slaver ændrede sig meget over tid¹⁷⁵. Som Hunt-Kennedy selv konkluderer: *Over a period of 97 years, deformities, impairments, disfigurements, amputations, and marks of punishment all increased, whereas branding significantly declined over the last 19-year period (1796–1815)*¹⁷⁶. Dermed erstattede skamferinger, deformiteter og handicap med tiden brændemærkning som de mest udbredte kendetegn i bortløbningsannoncerne. Hunt-Kennedy påpeger dog også, at disse resultater ikke nødvendigvis er repræsentative for den generelle slavebefolkning, men at resultaterne derimod kan bruges til at vise forandringer i slaveriet og kendetegn ved de bortløbne slaver.¹⁷⁷

Hunt-Kennedy viser med sine analyser af bortløbningsannoncerne at bortløbne slaver var svækket på adskillige måder. Både som hun påpeger i starten af artiklen gennem slavelove, hårde arbejdsregimer og de materielle forhold ved slaveriet¹⁷⁸. Senere i artiklen demonstrerer Hunt-Kennedy ved hjælp af gengivelser af adskillige bortløbningsannoncer også, hvordan de bortløbne slaver var svækkede på grund af fysiske invalideringer, som et resultat af slaveriet. Beskrivelserne i aviserne af de bortløbne slaver viser nemlig igen og igen, at eksempelvis brændemærkning, amputationer, skamferinger, manglende tænder, blindhed og jernkæder var almindeligt hos de efterlyste

---

¹⁷⁴ Hunt-Kennedy, 2020, s. 214.

¹⁷⁵ Hunt-Kennedy, 2020, s. 215-216.

¹⁷⁶ Hunt-Kennedy, 2020, s. 216.

¹⁷⁷ Hunt-Kennedy, 2020, s. 216.

¹⁷⁸ Hunt-Kennedy, 2020, s. 214.

slaver¹⁷⁹. I bortløbningsannoncerne fra Barbados og Jamaicas aviser var invalideringer som lamhed, lemlæstelser og unormal gangart nogle af de meste almindelige handicap, som kunne skyldes de utilstrækkelige materielle forhold, slaverne levede under, hvor mangel på mad, tøj og bolig, kunne resultere i invaliderende sygdomme. På samme måde kunne blindhed og øjensygdomme skyldes både fejlernæring, sygdomme, uheld og afstraffelse.¹⁸⁰ Manglende lemmer som tæer, fødder, ben, hænder og arme kunne også være et resultat af arbejdsulykker eller sygdomme, men det var ofte et udtryk for vold og straf, specielt hvad angik slaver, der tidligere havde forsøgt at løbe bort.¹⁸¹

Hunt-Kennedy forklarer også, at bortløbning var den alvorligste ikke-voldelige forbrydelse, en slave kunne begå, men at mange slaver alligevel løb bort, og at bortløbningsannoncerne var hverdag i Barbados og Jamaicas aviser. Hunt-Kennedy påpeger, at annonceres hverdagsagtige natur gav dem magt.¹⁸² For bortløbningsannoncerne fungerede som en effektiv overvågning af de bortløbne slaver og de mærker og kendetegn, de bar, hvilket begrænsede slaverne i deres jagt på frihed¹⁸³. Men på trods af alle de svækkelser, som slaverne på Barbados og Jamaica levede med og under, og de grusomme afstraffelser de havde i udsigt ved fejlslagne flugtforsøg, så var livet i slave-systemet så brutalt, at mange slaver alligevel forsøgte at løbe bort. Som Hunt-Kennedy mod afslutningen konkluderer om slaveriet:

Some measure of the brutality of these experiences is provided by the fact that individuals dared to run away despite their physical limitations, which in many cases significantly limited their physical mobility in the often inhospitable Barbadian and Jamaican hinter-lands¹⁸⁴.

At slaverne forsøgte at løbe bort på trods af fysiske begrænsninger og svækkelser, som forringede chancerne for succes i flugtforsøgene, vidner altså om grusomheden af det

---

¹⁷⁹ Hunt-Kennedy, 2020, s. 220-225.

¹⁸⁰ Hunt-Kennedy, 2020, s. 224-225.

¹⁸¹ Hunt-Kennedy, 2020, s. 223.

¹⁸² Hunt-Kennedy, 2020, s. 212-213.

¹⁸³ Hunt-Kennedy, 2020, s. 218.

¹⁸⁴ Hunt-Kennedy, 2020, s. 227.

slavesystem, de forsøgte at løbe bort fra. Et slavesystem der var dybt præget af vold og frygt. Hunt-Kennedys studie er dermed endnu et eksempel på det væld af informationer bortløbningsannoncerne besidder og kan give os om slaveriet. Hunt-Kennedys studie er med sit fokus på, hvordan bortløbningsannoncerne er kilder til at forstå, at slavesamfundene var gennemsyret af vold og frygt dermed et særdeles interessant og illustrerende bidrag til forskningen på området.

2.3 Afrundende tanker på historiografien

Som vist i dette kapitel eksisterer der ikke meget forskning i marronage og bortløbningsannoncer i en dansk vestindisk sammenhæng. Det er dog emner som den internationale forskning har tildelt stor opmærksomhed igennem adskillige årtier. Forskningen i marronage og bortløbningsannoncer er derfor både stor, mangfoldig og dyb.

Bortløbningsannoncerne fra koloniernes slaveri er kilder til fortiden, der er blevet almindelige som historiske kilder i forskningen. Annoncerne var helt almindelige indlæg i koloniernes aviser, og de er dermed ud over at være kilder til slavernes modstand mod slavesystemet i form af bortløbning også kilder til hverdagen i kolonierne, for det var hvad, bortløbningerne var. Historikere har brugt bortløbningsannoncerne til at vise regionale forskelle på de bortløbne slaver, deres liv og deres bortløbning, samt hvordan slaveejerne reagerede på bortløbningen. De er også blevet brugt til at efterprøve og til tider afvise tidligere alment accepterede opfattelser indenfor forskningen i slaveriet. Bortløbningsannoncernes evne til at give ellers uopnåelige beskrivelser af de bortløbne slavers karaktertræk, fysiske som personlige, har gjort bortløbningsannoncerne til en uvurderlig kilde for historikerne.

Digitaliseringen har uden tvivl gjort bortløbningsannoncerne langt mere tilgængelige for både historikere, men også den almene befolkning, end tidligere. I Amerika forgik denne digitalisering af bortløbningsannoncerne flere årtier før, annoncerne blev digitaliseret i Danmark. Men hvor de amerikanske bortløbningsannoncer ligger digitaliseret og samlet i flere store databaser, er de dansk vestindiske bortløbningsannoncer digitaliseret i form af, at de er at finde i de dansk vestindiske aviser, der siden udgangen af 2016 har været tilgængelige digitalt. Det betyder, at om end

bortløbningsannoncerne er blevet meget nemmere at tilgå end tidligere, så ligger der stadig et enormt arbejde i at lokalisere de enkelte annoncer blandt tusindvis af avisudgivelser. Det er måske årsagen til, at dansk vestindiske bortløbningsannoncer stadig ikke har dannet centrum for danske studier. Det er dog værd at notere, at de dansk vestindiske aviser er udgivet primært på engelsk, og ikke på dansk som mange andre af koloniens kilder. Derfor er internationale forskere ikke på samme måde afskåret fra at give sig i kast med dem, som vis de havde været skrevet på dansk. Den internationale forskning har dog endnu heller ikke givet sig i kast med de dansk vestindiske bortløbningsannoncer.

Endvidere synes der i årene omkring 100 året for salget af de Dansk Vestindiske Øer i 2017 at være en voldsomt øget interesse i at beskæftige sig med Dansk Vestindien og herunder også slaveriet. Det har dog stadig ikke udmøntet sig i en grundig forarbejdning af bortløbningsannoncerne fra de Dansk Vestindiske Øers aviser.

Bortløbningsannoncernes værdi som kilder til slaveriet er som vist i dette kapitel enorm. Derfor er det også uforståeligt, at disse værdifulde kilder ikke i højere grad er blevet anvendt i forskningen til at belyse slaveriet og slavers bortløbning i Dansk Vestindien. Med inspiration fra de studier, jeg har diskuteret i denne historiografiske gennemgang, håber jeg at kunne bidrage til forskningen i det dansk vestindiske slaveri ved at foretage et studie af bortløbningsannoncerne fra de dansk vestindiske aviser.

3 Metode

I dette speciale anvendes avisudgivelserne for *The Royal Danish American Gazette (1770-1801)*, der udkom i perioden 07. juli 1770 til 11. august 1801. Avisen er primært skrevet på engelsk og udkom to gange ugentligt på onsdage og lørdage. Avisudgivelserne er hentet via Mediasstream på Stadsbiblioteket¹⁸⁵, hvor materialet er skannet ind og tilgængeligt online.

Indhold og mangler

I specialet undersøges hele perioden, der er dækket af denne titel. Men der er visse mangler i materialet, fordi avisudgivelserne ikke er tilgængelige for visse perioder. Det er især perioderne 1779 til 1788 og 1793 til 1801, hvor udgivelserne ikke er tilgængelige, se tabellen for.

Tilgængelige avisudgivelser i perioden 07-07-1770 - 11-08-1801							
1770'erne		1780'erne		1780'erne		1780'erne	
1770	50	1780	0	1790	102	1800	0
1771	40	1781	0	1791	105	1801	0
1772	38	1782	0	1792	104		
1773	101	1783	0	1793	2		
1774	105	1784	0	1794	0		
1775	103	1785	0	1795	0		
1776	104	1786	0	1796	0		
1777	105	1787	0	1797	0		
1778	105	1788	0	1798	0		
1779	17	1789	104	1799	0		

Omfang

De manglende avisudgivelser sætter rammerne for empirien i specialet og begrænser resultaterne til, at der ikke er etableret et fuldstændigt overblik for perioden 1770-1801.

¹⁸⁵ Statsbiblioteket. The Royal Danish America Gazette (1770-1801).

Fremgangsmåde

I det følgende vil fremgangsmåden blive beskrevet, således andre fagfæller kan gentage resultaterne af undersøgelsen og validere dem.

Følgende fremgangsmåde er benyttet:

- 1) En gennemgang af samtlige 1185 avisudgivelser for perioden for at identificere aviser med bortløbningsannoncer. For hver bortløbningsannonce, er den blevet klippet ud og blevet placeret i et tekstbehandlingsprogram, hvor bortløbningsannoncerne er sorteret efter avisens udgivelsesdato.
- 2) Hver bortløbningsannonce har fået tildelt et unikt ID, der bliver brugt til at organisere de 328 bortløbningsannoncer, der er identificeret.
- 3) En avisudgivelse kan indeholde flere bortløbningsannoncer, hvorfor det er nødvendigt at give hver bortløbningsannonce et unikt ID. Dette ID vil blive brugt til at referere til de individuelle bortløbningsannoncer i resten af rapporten.
- 4) Et regneark er oprettet, hvori teksten fra bortløbningsannoncerne er indskrevet og gjort søgbar, og deres unikke ID er registreret.
- 5) Ved hjælp af regnearket, er der lavet deskriptiv statistik for at vise primært summeringer af data og forskellige grafer

En kopi af tekstbehandlingsdokumentet er vedlagt som bilag 1.

En kopi af regnearket er vedlagt, som bilag 2.

Bilagene kan bruges som opslagsværk til at fremsøge de enkelte bortløbningsannoncer via deres unikke ID.

Kommentarer til regnearket

For hver identificeret bortløben slave, er der oprettet en række i regnearket, under den bortløbningsannonce, hvor slaven er blevet identificeret. Herved er det muligt at udregne, hvor mange slaver, der bliver nævnt i annoncerne. I tilfælde, hvor slaverne nævnes at være løbet bort med deres børn, er disse børn ligeledes blevet oprettet i regnearket.

Følgende er antal nævnte slaver i bortløbningsannoncerne:

Nævnte slaver	Antal
Bruttoantal	483
Ekskluderet	16
Nettoantal	467

Følgende 16 annoncer er ekskluderet, idet annoncerne beskriver bortløbne sejlere og ikke slaver. Sagerne er først opdaget i den detaljerede gennemgang af annoncerne og derefter frasorteret.

Ekskluderede annoncer	
ID	Avisudgivelse
104	2-2-1774
110	7-5-1774
122	1-2-1775
135	27-5-1775
158	10-1-1776
162	17-2-1776
167	20-3-1776
172	8-5-1776
182	9-10-1776
209	16-8-1777
212	6-9-1777
217	10-12-1777
244	29-8-1778
267	12-8-1789
285	28-04-1790
295	10-11-1790

Kommentarer til datagrundlaget

En begrænsning i kildematerialet er, at det ikke er muligt at afgøre, hvor mange unikke bortløbninger, der præcist er tale om. Nogle af bortløbningsannoncerne er muligvis genopslag, og går derfor igen i kildematerialet og beregningerne. Dermed er de 467 nævnte slaver ikke et udtryk for enkeltindivider, men et udtryk for, hvor mange gange bortløbne slaver blev efterlyst i avisen i perioden. En svaghed ved denne tilgang er, at gengangere kan give indtryk af, at flere slaver er bortløbet og efterlyst end det reelt var tilfældet. Dette vil adresseres yderligere og illustreres i analysen.

4 Præsentation af kildemateriale

I 1769 oprettedes der et trykkeri i Christianssted på St. Croix. Bogtrykkeren Daniel Thibou begyndte året efter at udgive en avis med navnet *The Royal Danish American Gazette*, der udkom første gang lørdag den 7. juli 1770. Den var ikke voldsom omfangsrig til at begynde med, og den første udgave bestod kun af en enkelt side. Avisen var dog tiltrængt i den danske koloni, hvor øernes udviklede lovgivning, der ofte blev ændret, indtil da kun nåede ud til koloniens indbyggere ved trommeslag og tinglæsning. Der kom derfor hurtigt flere sider på avisens udgivelser, og avisen gjorde spredningen af informationer væsentlig lettere i Dansk Vestindien. Avisen havde nærmest karakter af en adresseavis og indeholdt ud over regeringens officielle bekendtgørelser også nyheder om eksempelvis bryllupper, dødsfald, bortløbne slaver, slaveauktioner, slag af diverse ting samt andre private annoncer. Indbyggerne på de Dansk Vestindiske Øer var en broget befolkning, avisen repræsenterede dermed mange sprog, men den udkom primært på engelsk.¹⁸⁶

The Royal Danish American Gazette udkom frem til den 11. august 1801, hvorefter *The St. Croix Gazette* overtog (1801-1802). Avisen skiftede de følgende år navn adskillige gange, og hed da også for en kort periode, de første seks måneder af 1802, igen *The Royal Danish American Gazette*. Herefter hed avisen *Dansk Vestindisk Regierings Avis* (1802-1807), *The St. Croix Gazette* (1808-1813), *The Old St. Croix Gazette* (1813), *The Royal Saint Croix Gazette* (1813-1815), *Dansk Vestindisk Regierings Avis* (1815-1843), *Dansk Vestindisk Regierings Extraordinair-Avis* (1815) og *St. Croix Avis* (1844-1917).

---

¹⁸⁶ Brøndsted, 1952-53, bind 2, s. 278-279.

5 Analyse af bortløbne slaver i Dansk Vestindien

Dette afsnit vil indeholde en analyse af de slaver, der løb bort fra deres ejere i Dansk Vestindien og efterfølgende blev efterlyst i den dansk vestindiske avis *The Royal Danish American Gazette*. Avisen udkom første gang den 7. juli 1770 og sidste gang den 11. august 1801. Den udkom to gange ugentligt og blev trykt i Christianssted på St. Croix. *The Royal Danish American Gazette* findes dog kun bevaret i perioderne: 7. juli 1770 til 1. juni 1771¹⁸⁷, 8. juli 1772, 1. august 1772 til 27. februar 1779¹⁸⁸ og 3. januar 1789 til 29. december 1792¹⁸⁹ samt 21. og 25. september 1793. Det har derfor kun været muligt at indsamle bortløbningsannoncer for disse perioder. Det betyder, at fokus vil være på perioderne 1770 til 1779 og 1789 til 1792.

5.1 Bortløbningsannoncer og bortløbne slaver i Dansk Vestindien

Den danske koloni i Vestindien var opbygget omkring et opfattende slavesystem, og den danske koloniadministration, den danske stat og plantageejerne var dybt afhængige af slaverne som arbejdskraft i deres jagt på økonomisk profit i Vestindien. Slaverne udgjorde langt størstedelen af befolkningen på de tre dansk vestindiske øer. Herefter kom gruppen af hvide europæere og til sidst gruppen af frikulørte. Frikulørte var en betegnelse, der blev brugt om alle frie sorte eller blandinger, altså børn af sorte mødre og hvide fædre, der havde formået at købe sig fri eller blive frigivet¹⁹⁰. I 1770 udgjorde slaverne sammenlagt 25.524 ud af en befolkning på 27.652 på de dansk vestindiske øer. Det resterende antal dækkede over 2.061 hvide og 67 frikulørte. I 1789 var befolkningen steget til 33.042, hvoraf slaverne udgjorde 29.302, de hvide 2.611 og de frikulørte 1.129. I 1797 var befolkningen igen steget til sammenlagt 36.693, og slaverne udgjorde nu 32.213, mens gruppen af hvide var steget til 3.062 og gruppen af frikulørte til 1.418.

---

¹⁸⁷ Med undtagelse af fire udgivelser.

¹⁸⁸ Med undtagelse af fem udgivelser.

¹⁸⁹ Med undtagelse af én udgivelse.

¹⁹⁰ Gøbel & Sebro, 2017b, s. 104.

Population af slaver, hvide og frie sorte på de Dansk Vestindiske Øer

År	St. Croix			St. Thomas			St. John			Total			
	Slaver	Hvide	Friku- lørte	Slaver	Hvide	Friku- lørte	Slaver	Hvide	Friku- lørte	Slaver	Hvide	Friku- lørte	Total
1770	18.884	1.515	**	4.338	428	67	2.302	118	**	25.524	2.061	67	27.652
1789	22.488	1.952	953	4.614	492	160	2.200	167	16	29.302	2.611	1.129	33.042
1797	25.452	2.223	1.164	4.769	726	239	1.992	113	15	32.213	3.062	1.418	36.693

Figur 1: Viser fordelingen af slaver, hvide og frikulørte på St. Croix, St. Thomas og St. Jan, samt en total for hver befolkningsgruppe og herefter en total for hele befolkningen.¹⁹¹

Selvom slavernes procentvise andel af befolkningen faldt gennem perioden, udgjorde slaverne henholdsvis 92,3%, 88,68% og 87,79% af befolkningen i 1770, 1789 og 1797. Men til trods for ni ud af ti af koloniens indbyggere var slaver, var slaverne en gruppe hvis liv var stærkt styret, kontrolleret og dikteret af den lille hvide del af befolkningen. Det betød, at slavernes liv var gennemsyret af vold og frygt i et slavesystem, hvor de ikke blev anset som mennesker med rettigheder, men som slaveejerens ejendel, over hvilken han kunne gøre, som han havde lyst. Tilværelsen som slave i Dansk Vestindien var derfor præget af dårlige leveforhold, ekstremt hårdt arbejdspress og strenge straffe, hvilket ledte mange slaver til at søge frihed ved at løbe bort.

I mine undersøgelser og analyser af *The Royal Danish America Gazette*, har det for perioden 1770 til 1801 lykkedes mig at lokalisere 1.185 avisudgivelser, hvori der var 328 bortløbningsannoncer¹⁹², der dækker over 467 bortløbne slaver mellem 1770 og 1779 samt 1789 og 1792, altså en periode på sammenlagt 14 år. Det skal dog bemærkes, at der formodentligt ikke er tale 467 unikke bortløbne slaver. Med det forstås, at der er eksempler på, at samme slave tilsyneladende optræder i avisens annoncer flere gange, men det har ikke været muligt at fastslå med sikkerhed, om dette var et udtryk for, at

¹⁹¹ Tabellen er udregnet på baggrund af Hall, 1992, s. 5.

¹⁹² Når jeg i analysen skriver bortløbningsannoncer, er det de annoncer, der efterlyste bortløbne slaver. De annoncer, der efterlyste bortløbne sømænd eller andre hvide tvangsarbejdere, er ikke medregnet, da de ikke indgår som en del af dette studie.

slaven blev indfanget og efterfølgende løb bort igen, og at der dermed var tale om en ny efterlysning, eller om der var tale om gentagne efterlysninger af samme slave på grund af manglende indfangning af slaven. Det gælder eksempelvis for efterlysningen på slaven Betty, der blev efterlyst den 25. juli 1770 i *The Royal Danish American Gazette* i følgende annonce:

RUN AWAY, From the Estate of FRANCIS and JOHN MARKOE, North-side, THREE NEW NEGROES, BOATSWAIN about five feet ten inches high, yellow complexion, with filed teeth. JENNY, about five feet nine inches high, yellow complexion, with her country mark between her breasts and on her belly. BETTY, about five feet eight inches high, remarkable lusty, very black, and has scald on her right hand, which appears white. Whoever brings said Negroes to the above estate, or to CORNELIUS DURANT in Red, shall receive a Pistole reward for each. And all masters of vessels are cautioned from carrying off said Negroes.¹⁹³

Den 28. juli 1770, altså tre dage senere, fulgte følgende annonce i *The Royal Danish American Gazette*:

RUN AWAY, From the Estate of FRANCIS and JOHN MARKOE, North-side, A New NEGROE Wench, named BETTY, about five feet eight inches high, remarkable lusty, very black, and has a scald on her right hand, which appears white. Whoever brings said Negroe to the above estate, or to CORNELIUS DURANT in Bafs-End, shall receive a Pistole reward: and all masters of vessels are cautioned from carrying off said Negroe.¹⁹⁴

Annoncerne er ikke identiske, eftersom der i den første annonce efterlyses Betty samt to andre slaver Botswain og Jenny, mens der i den sidste annonce kun efterlyses Betty. Selve efterlysningen af Betty er dog identisk i de to annoncer, det samme er ejendommen, Betty er løbet væk fra. Derudover beskrives Betty med særlige kendetegn som en skoldning på sin højre hånd, der har efterladt den hvid. Det er derfor muligt at konkludere, at det er den samme Betty, der efterlyses i begge annoncer. Der er dog den forskel,

---

¹⁹³ ID 004

¹⁹⁴ ID 006

at hvor både Botswain, Jenny og Betty efterlyses i den første annonce, så er det kun Betty der efterlyses i den anden annonce. Eftersom der kun er tre dagen mellem annonceres indrykning i avisen, mener jeg, at det tyder på, at Botswain og Jenny hurtigt blev indfanget eller selv vendte tilbage, mens Betty endnu ikke er tilbage på ejendommen. Jeg kan dog ikke sige med sikkerhed, at alle tre slaver ikke blev indfanget eller vendte tilbage sammen, hvorefter Betty hurtigt løb bort igen. Det betyder også, at Betty indgår to gange i statistikkerne, men muligvis kun løb væk én gang. Denne specifikke Betty efterlyses ikke igen herefter, det gør andre slaver dog ved navn Betty. Men beskrivelsen af disse andre slaver ved navn Betty er så anderledes, end den første Betty, at det med sikkerhed kan siges, at der er tale om helt andre slaver.

Et andet eksempel er slaven Tom, hvor jeg mener at kunne fastslå, at det er den samme slave, der løb bort, men to forskellige gange. Slaven Tom efterlyses i avisen både den 17. februar 1776 og igen den 19. april 1777, altså et år og to måneder senere. Den første annonce, der blev trykt i *The Royal Danish American Gazette* den 17. februar 1776, lyder:

RUNAWAY from the subscriber, A SAILOR NEGRO MAN, named Tom; a middle size well made fellow, of a yellowish complexion, speaks good English; had on when he went away, a frock and trowsers. Whoever apprehends and delivers him to the subscriber at Bafs-End, or Mr. Andrew Anderson at West-End, shall be handsomely rewarded. NICHOLAS CRUGER.¹⁹⁵

Den anden annonce fra *The Royal Danish American Gazette* den 19. april 1777 lyder:

RUNAWAY from the subscriber, A YELLOWISH SAILOR NEGRO, named Tom; well made, and of middling size; had on when he went away an old Oznabrug frock and trowsers, with an iron ring round his neck, speaks good English. Whoever apprehends said fellow and delivers him to Mr. Gerfhorn Holmes at the West-End, or the subscriber in Bafs-End, shall be handsomely rewarded. All Owners or Managers of estates are desired to make this known to their hunters. NICH. CRUGER.¹⁹⁶

---

¹⁹⁵ ID 163

¹⁹⁶ ID 196

Annoncerne er ikke identiske, men informationerne omkring Tom er meget tæt på at være det. I begge annoncer beskrives Tom som *negro*, med gullig hudtone, til at være godt bygget og af gennemsnitlig størrelse samt at han taler godt engelsk. Derudover er det begge gange Nicholas Cruger, der efterlyser Tom. Det, der dog er værd at ligge mærke til, er, at i annoncen fra 1777 nævnes det, at Tom har en jernring omkring sin hals. Dette nævnes ikke i annoncen året tidligere. Det er tidligere blevet fastslået af adskillige forskere, som vist i historiografien, at slaveejerne efterlyste deres slaver ved at beskrive dem så præcist som muligt. Jernringen omkring Toms hals er et særligt kendetegn og en tydelig indikation af, at han er slave og ikke er fri. Derfor må man antage, at Tom ikke havde denne jernring om sin hals, da han løb bort i 1776, eftersom den i så fald burde have været beskrevet i annoncen. Det betyder, at Tom løb bort i 1776 og derefter formentlig blev indfanget eller selv vendte tilbage til sin ejer, inden han i 1777 løb bort igen. Jernringen kan også have været en straf for det første bortløbningsforsøg. Disse to annoncer vidner altså ikke kun om, at nogle slaver, som eksempelvis Tom, igen og igen forsøgte at løbe bort i jagten på frihed. Annoncerne vidner også om, at der var grusomme straffe forbundet med dette.

Der er blandt bortløbningsannoncerne også flere eksempler på slaver med samme navne, men vidst forskellige beskrivelser. De fleste af slaverne nævnes dog med unikke navne, altså navne som kun én slave i kildematerialet har. Ud af de 467 bortløbne slaver identificeret i bortløbningsannoncerne, er der 283 unikke navne, mens der er 83 navne, som går igen minimum en gang. Størstedelen af dem kan med sikkerhed siges at tilhøre forskellige slaver, mens nogle af dem også med sikkerhed kan siges at tilhøre den samme slave, der så efterlyses flere gange. Det, der i nogle tilfælde ikke er muligt at fastslå med sikkerhed, er altså, hvorvidt disse slaver, der efterlyses mere end én gang, efterlyses for et og samme eller flere bortløbningsforsøg. Derfor har jeg valgt at lade alle 467 bortløbningsannoncer indgå i statistikkerne for herefter at påpege denne potentielle usikkerhed ved resultaterne. Set i forhold til det samlede antal slaver, der blev efterlyst i perioden, er der dog tale om et meget lille antal slaver, der potentielt blev efterlyst flere gange for samme bortløbningsforsøg.

En anden ting, jeg vil bemærke, er størrelsen på kildematerialet dette studie bygger på. Antallet af bortløbningsannoncer er større end i Green samt Kay og Cary studier og næsten på niveau med Clavin. Der anvendes dog langt færre bortløbningsannoncer end i studierne foretaget af Meaders, Prude, Hunt-Kennedy samt Franklin og Schweningen, der anvendte mellem 1.000 og 2.000 annoncer i deres studier. Men disse studier dækker også over langt længere perioder, langt større geografiske områder og deraf også en større bestand af slaver. Mit studie, og de 328 bortløbningsannoncer det bygger på, dækker en periode på kun 14 år og et ret lille geografisk område, eftersom St. Croix, St. Jan og St. Thomas tilsammen kun var på størrelse med Mors i Limfjorden. Derudover var befolkningen af slaver også væsentligt mindre i Dansk Vestindien, end den var i eksempelvis Florida eller på Jamaica. Jeg mener derfor, at materialet dækker den undersøgte periode validt og tilstrækkeligt.

Oversigt over kildematerialet

	Antal
Antal nævnte bortløbne slaver*	467
Antal bortløbningsannoncer	328
Aviser med bortløbningsannoncer	280
Avisudgivelser	1185
Andel avisudgivelser med bortløbningsannoncer med slaver	23,63%

Figur 2: en oversigt over antal avisudgivelser, bortløbningsannoncer og bortløbne slaver dette studie bygger på. Derudover også en udregning af, hvor mange procent af avisudgivelserne, der indeholdt bortløbningsannoncer.

*Dette tal er ikke udtryk for 467 unikke slaver, der løb bort. Der er som beskrevet mulighed for, at tallet indeholder slaver, der blev efterlyst flere gange for samme bortløbnings forsøg.

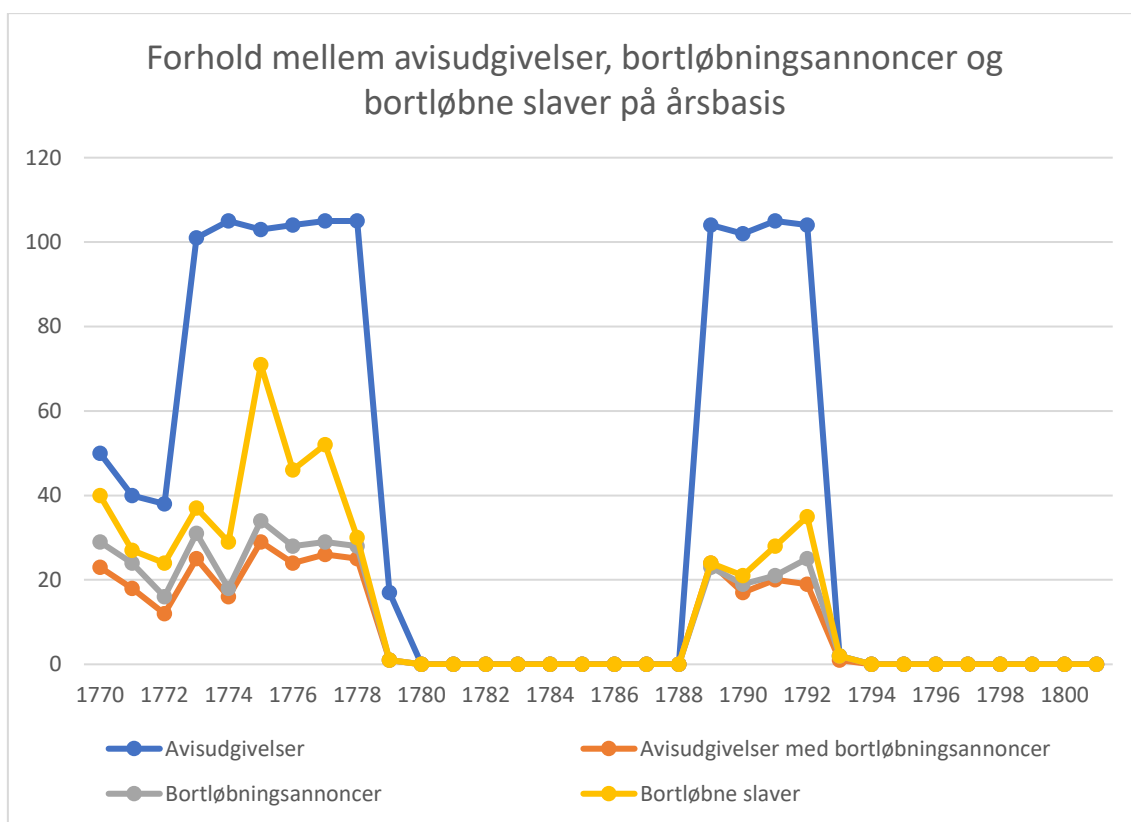
Ser man på det mere detaljeret kan materialet illustreres således som i tabellen på næste side, hvoraf det fremgår, præcist hvor mange avisudgivelser, der har været muligt at indsamle fra hvert år, og hvor mange af disse, der indeholder bortløbningsannoncer. Derefter en beregning af, hvor mange procent af disse avisudgivelser, der indeholder bortløbningsannoncer, samt hvor mange bortløbningsannoncer og bortløbne slaver, der er identificeret for hvert år.

Avisudgivelser, bortløbningsannoncer og bortløbne slaver per år

År	Avisudgivelser	Avisudgivelser med bortløbningsannoncer	Procentuel fordeling	Bortløbningsannoncer	Bortløbne slaver
1770	50	23	46%	29	40
1771	40	18	45%	24	27
1772	38	12	32%	16	24
1773	101	25	25%	31	37
1774	105	16	15%	18	29
1775	103	29	28%	34	71
1776	104	24	23%	28	46
1777	105	26	25%	29	52
1778	105	25	24%	28	30
1779	17	1	6%	1	1
1780	0	0	-	0	0
1781	0	0	-	0	0
1782	0	0	-	0	0
1783	0	0	-	0	0
1784	0	0	-	0	0
1785	0	0	-	0	0
1786	0	0	-	0	0
1787	0	0	-	0	0
1788	0	0	-	0	0
1789	104	24	23%	23	24
1790	102	17	17%	19	21
1791	105	20	19%	21	28
1792	104	19	18%	25	35
1793	2	1	50%	2	2
1794	0	0	-	0	0
1795	0	0	-	0	0
1796	0	0	-	0	0
1797	0	0	-	0	0
1798	0	0	-	0	0
1799	0	0	-	0	0
1800	0	0	-	0	0
1801	0	0	-	0	0
Total	1185	280	23,63%	328	467

Figur 3: En tabel der viser en oversigt over, hvor mange avisudgivelser, der har været tilgængelige for hvert år, hvor mange af disse, der indeholdt bortløbningsannoncer og hvor mange bortløbningsannoncer og bortløbne slaver der var tale om for hvert år.

Tabellens resultater kan også demonstreres med denne graf:

Figur 4: En graf der viser, hvor mange avisudgivelser, der har været tilgængelige for hvert år, hvor mange af disse, der indeholdt bortløbningsannoncer og hvor mange bortløbningsannoncer og bortløbne slaver der var tale om for hvert år

Af tabellen fremgår det altså, hvor mange avisudgaver, der har været tilgængelige hvert år, og hvor mange af disse udgivelser, der indeholder minimum én bortløbningsannonce. Det har dermed været muligt af udregne en procentsats for forholdet mellem de to, hvilket betyder, at det er muligt at konkludere, hvor mange procent af avisudgivelserne, der indeholdt bortløbningsannoncer. Dermed kan vi se, at dette varierer fra år til år, men at bortløbningsannoncerne langt fra var til stede i alle avisudgivelser. I 1774 var det eksempelvis kun 15% af avisudgivelserne, der indeholdt bortløbningsannoncer, hvor det året efter i 1775 var 28%.

Det er også muligt at konkludere, at antallet af avisudgivelser indeholdende bortløbningsannoncer rent procentuelt ikke hverken steg eller faldt på nogen bestemt måde gennem perioden, det lå dog nogle år relativt stabilt, for så pludseligt at

falde eller stige. Af tabellen ses det også at antallet af bortløbne slaver, der blev efterlyst i avisen, varierede en del fra år til år. I årene 1770, 1771 og 1772 hvor kun henholdsvis 50, 40 og 38 avisudgivelser er tilgængelige, modsat over 100 avisudgivelser de andre år, løb henholdsvis 40, 27 og 24 slaver bort. Det betyder, at der de år formodentligt blev efterlyst flere slaver i avisen, end det har været muligt at finde bevis for, fordi mange af avisudgivelserne mangler, og nogle af disse må givetvis indeholde bortløbningsannoncer. Mange af de andre år, hvor alle avisudgivelser er tilgængelige med kun ganske få undtagelser, er det et lignende antal slaver, der efterlyses i avisen som i 1770, 1771 og 1772. Det synes derfor muligt at konkludere, årene 1770-1772 må have været de år, hvor flest slaver blev efterlyst i avisen. Det er interessant, at det er i avisens første tre år, at der synes at være blevet efterlyst flest bortløbne slaver, og at de er i de år, hvor klart den største procentdel af avisudgivelserne indeholder bortløbningsannoncer. Beregningerne for disse år er ganske vist lavet ud fra færre tilgængelige avisudgivelser, men der synes at være tilstrækkeligt mange til at kunne fastholde denne konklusion. Det kunne vidne om en tildens til, at slaverne blev efterlyst i avisen i langt højere grad i avisens første år, hvorefter andelen af efterlyste slaver i avisen faldt. Dette kunne måske tolkes som et udtryk for, at mange slaveejere ikke oplevede, at der var den ønskede effekt ved at indrykke og betale for disse annoncer i avisen. Det kunne også forklare, hvorfor der ikke blev efterlyst flere slaver i avisen i takt med at både slavebestanden og antallet af slaver, der løb bort, steg på de dansk vestindiske øer.

Det er dog muligt at konkludere, at mange bortløbningsannoncer efterlyste flere slaver på én gang. Det vidner om, at slaverne også løb væk i par eller grupper. I 1775 var der eksempelvis 34 bortløbningsannoncer men de efterlyste 71 slaver. Det betød, at hver annonce i 1775 i gennemsnit efterlyste to slaver. Der er dog også år som 1773, hvor 31 annoncer efterlyste 37 slaver, hvilket betyder, at flere slaver dette år er løbet væk alene. Af bortløbningsannoncerne ses det også, at når slaverne løb væk med andre, var det oftest i par eller i grupper af tre. Der er dog få eksempler på, at slaver er løbet væk i store grupper som eksempelvis denne annonce trykt i *The Royal Danish American Gazette* den 1. januar 1777, hvor hele ni slaver løb bort sammen:

RUN AWAY from the estate Jerusalem, in the night of the 25th inst. NINE ABLE NEGROES, namely, *Johannes, Quamina, Kingcole, Hercules, Primas, Misbell, Tom Long, Quacos and Gosong*: it is supposed that they are gone off the island in certain canoe which lay on the bay, contiguous to said estate: but should any of them be yet on the island, a reward of 5 Ps. of Eight for each negro will be given by the subscriber on said estate, Skerrett, Tucker and Co. in Chrifianstæd, or Cornelius Sullivan at Frederickstæd, to any persons who shall apprehend and deliver either of them as above. JOHN FERRALL. December 31, 1776.¹⁹⁷

Af annoncen fremgår det, at slaverne er løbet bort sammen, og at det ikke bare er slaver, der er løbet væk over en periode og så samlet i samme efterlysning. Det angives nemlig, som det sjældent gør, præcist hvornår de er løbet bort, nemlig den 25. december, og at de alle er løbet bort sammen og formodentligt har forladt øen sammen. Af annoncen fremgår det også, at de netop frygtes at have forladt øen, hvilket leder tankerne hen på Hall, der som vist i historiografien, havde den hovedpåstand, at når slaverne på de dansk vestindiske øer søgte at løbe bort permanent, altså grand marronage, så skete det ofte over vand.

Når det kommer til, hvornår på året slaverne løb bort, at det svært at få et præcist indblik i, eftersom slaveejerne i bortløbningsannoncerne sjældent giver en eksakt dato for bortløbningen, mens nogle af dem, der gør, angiver at slaven løb væk få dage eller uger forinden eller måske blot "some time ago". Det var både dyrt og omstændigt at indrykke en annonce i avisen og det sammenholdt med, at nogle slaver løb væk af kort varighed og kom tilbage af sig selv efter få dage, har muligvis forårsaget, at nogle slaveejere valgte at se tiden an, og vente lidt med en eventuel efterlysning, mens andre slaveejere straks indrykkede en annonce. Derfor er det ud fra bortløbningsannoncerne i sig selv svært med sikkerhed at bestemme, hvornår på året, slaverne løb bort. Det er dog muligt at lave en oversigt over, hvornår på året slaverne blev efterlyst i avisernes bortløbningsannoncer og tage det som, om end ikke et endegyldigt svar på, men en form for indikation af, hvornår slaverne løb bort. På baggrund af de bortløbningsannoncer, der har angivet et specifikt tidspunkt for bortløbningen, er det mit indtryk, at de fleste af de slaver, der

---

¹⁹⁷ ID 190

blev efterlyst i avisen, blev efterlyst indenfor en uge efter, de var løbet bort. Det betyder, at bortløbningsannoncerne nogenlunde passer med tidspunktet for bortløbning, men hvis en slave løb bort i slutningen af juli og først blev efterlyst i starten af august, vil denne slave altså figurere i statistikkerne for august.

Af tabellen på næste side fremgår det, at marts med 62 bortløbne slaver i alt på tværs af årene, var den måned, hvor flest slaver samlet set løb bort, eller i hvert fald den måned, hvor flest slaver blev efterlyst i aviserne. Herefter fulgte januar, februar, maj og august med henholdsvis 48, 45, 45 og 44 bortløbne slaver. Herimod var juni, november og december de måneder, hvor færrest slaver igennem perioden blev efterlyst for at løb bort. Men hvis man dykker ned i tallene, ser man også, at abnormt mange slaver løb bort i marts 1775 i forhold til marts andre år. Faktisk løb næsten halvdelen af alle de slaver, der igennem alle årene løb bort i marts, bort marts 1775, altså 30 ud af 62. Ser man bort fra 1775, adskiller marts sig ikke meget fra de andre måneder.

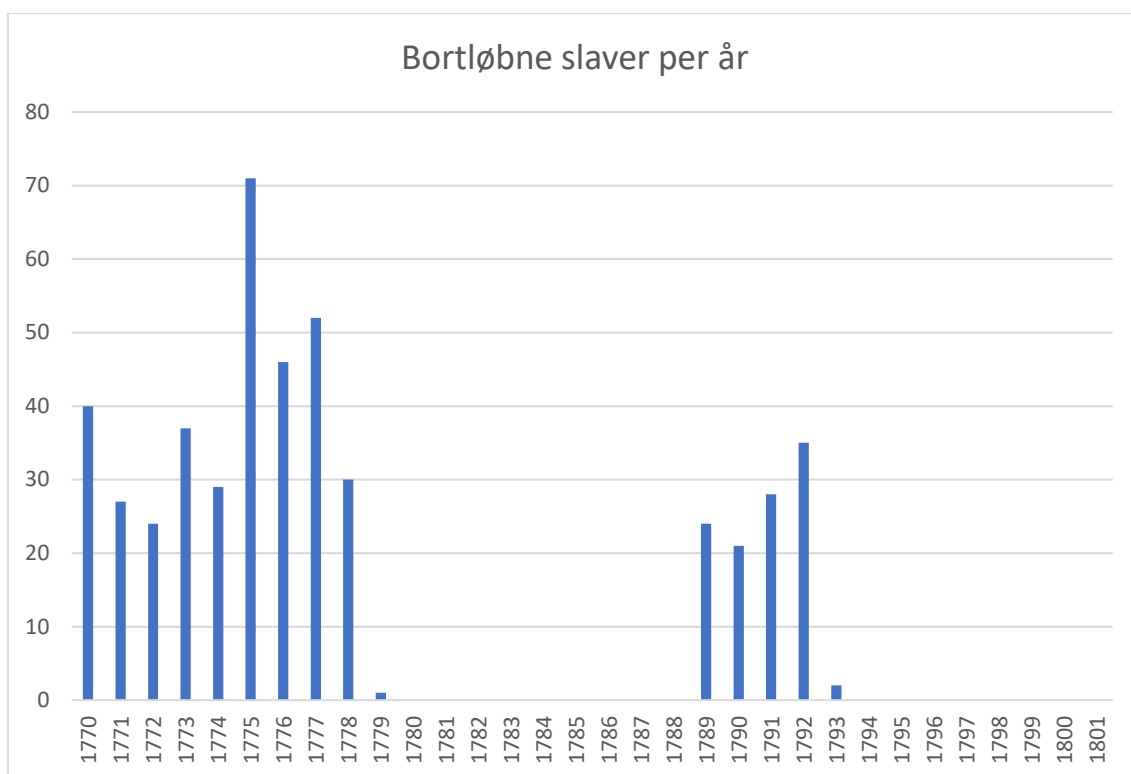
Der synes dog at være en tendens til, at flest slaver løb bort i årets første halvdel modsat årets sidste måneder. Det kunne muligvis hænge sammen med, som Hall nævner, at slaverne i denne periode kunne løbe bort og gemme sig i sukkerrørene. Flere af forskerne har, som vist i historiografien, også argumenteret for, at slaverne løb bort, når vejret var bedst, og vejret på de dansk vestindiske øer egnede sig netop bedst til bortløbning i den første halvdel af året. Derudover er det interessant, hvordan der rent procentuelt løb ca. 30 % flere slaver bort i august end de omkringliggende måneder. Dette kunne muligvis hænge sammen med andre forskeres påstand om, at slaverne løb bort, når arbejdet var hårdest. Det var nemlig ofte i august at sukkerrørene blev høstet, hvilket var et voldsomt krævende arbejde og farligt arbejde.

Antal slaver efterlyst i bortløbningsannoncer per måned, per år

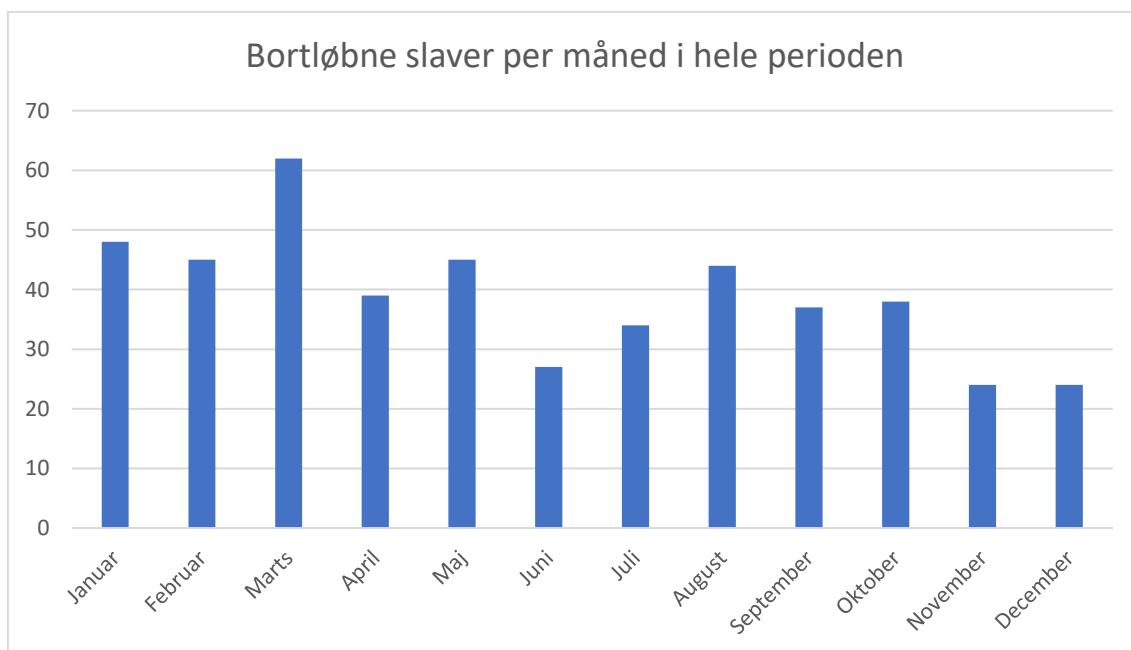
	Jan.	Feb.	Mar.	Apr.	Maj.	Jun.	Jul.	Aug.	Sep.	Okt.	Nov.	Dec.	Total
1770							8	13	4	10	4	1	40
1771	6	8	6	4	3								27
1772							1	6	10	5	1	1	24
1773	5	3	5	2	3	1	4	3	0	1	9	1	37
1774	4	1	5	7	4	1	1	4	1	1	0	0	29
1775	2	8	30	2	2	6	6	3	3	1	1	7	71
1776	9	2	4	3	14	6	0	1	0	6	1	0	46
1777	10	10	1	1	3	3	9	3	8	1	0	3	52
1778	8	3	2	2	4	3	1	2	0	2	1	2	30
1779		1											1
1780													0
1781													0
1782													0
1783													0
1784													0
1785													0
1786													0
1787													0
1788													0
1789	1	3	3	2	3	2	0	4	2	1	2	1	24
1790	0	5	0	5	3	1	2	2	0	0	3	0	21
1791	0	0	2	11	1	4	2	1	0	3	2	2	28
1792	3	1	4	0	5	0	0	2	7	7	0	6	35
1793									2				2
1794													0
1795													0
1796													0
1797													0
1798													0
1799													0
1800													0
1801													0
Total	48	45	62	39	45	27	34	44	37	38	24	24	467

Figur 5: En tabel som viser, hvor mange slaver der blev efterlyst i aviserne per måned, per år.

Tabellens resultater kan også demonstreres med følgende grafer:

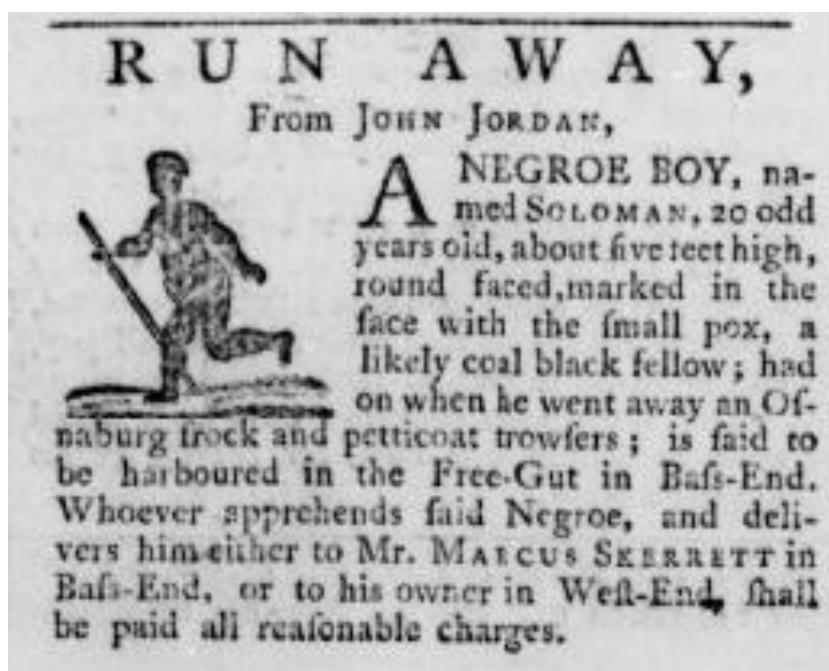
Figur 6: Graf der viser, hvor mange bortløbne slaver, der blev efterlyst i avisen.

Figur 7: Graf der viser, hvor mange bortløbne slaver, der blev efterlyst i aviserne per måned på tværs af perioden

5.2 Hvilke slaver løb bort og hvordan blev de efterlyst

Efter at havde gennemgået alle bortløbningsannoncerne nøje, står det klart, at mange af disse annoncer følger en form for "skabelon", der gør, at de er meget ens i deres udtryk og indhold. Størstedelen af bortløbningsannoncerne starter med at der i versaler står skrevet *RUN AWAY*. Dermed er det for disse annoncer tydeligt straks at se, at der er tale om en bortløbningsannonce. Derudover findes der i mange af annoncerne øverst i venstre hjørne et lille billede af, hvad der skal forestille en slave på flugt. Et eksempel herpå er følgende annonce fra *The Royal Danish American Gazette* den 9. marts 1771.

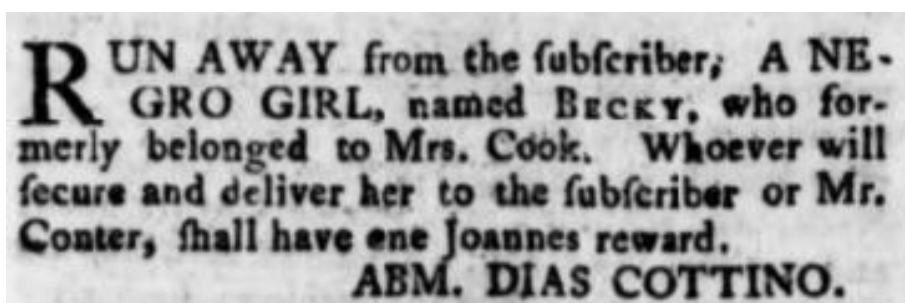
198

Her ses det som beskrevet, at der øverst med store bogstaver står *RUN AWAY*, og at der i venstre hjørne er et lille billede af en slave på flugt. Selve indholdet i annoncen er også en god illustration på opbygningen af de fleste annoncer. Teksten indledes med: *A NEGROE BOY named SOLOMON*, hvorefter slavens fysiske udseende beskrives: *about five feet high, round faced, marked in the face with the small pox, a likely coal black fellow*. Derefter beskrives slavens beklædning: *had on when he went away an Osnaburg frock*

---

¹⁹⁸ ID 043

and petticoat trowsers, samt hvor slaveejeren formoder, at slaven muligvis er flygtet hen: *is said to be harboured in the Free-Gut in Bafs-End*. Endeligt følger en eventuel dusør samt afleveringssted. Det, der altså først nævnes, er slavens hudfarve, der i de fleste annoncer betegnes som *negro*, men også *mulatto* og *mestize* anvendes. Hermed er slavens status som slave fastslået. For slaverne beskrives ikke med ordet slave, eftersom hudfarven i sig selv var nok til at fastslå, at der var tale om en slave. Herefter følger som vist en beskrivelse af, hvordan slaven fysisk ser ud. Nogle annoncer indeholder endvidere også informationer om slavens personlighed, men det er et mindretal. Annoncen indeholder også en meget kort beskrivelse af slavens påklædning, som ofte var *frock* og *trowsers*, altså en form for kittel eller kjole med bukser under. Denne annonce indeholder også oplysninger om, hvor slaveejere formoder, at slaven er flygtet hen. Det var langt fra alle annoncerne, der gjorde til. Til gengæld indeholder de næsten alle informationer om en eventuel dusør, som varierer meget annoncerne imellem, og et afleveringssted. Derudover er der annoncer, der indeholder informationer om slavens erhverv, samt annoncer, der indeholder en advarsel om, at andre personer ikke må skjule eller ansætte slaven. Omvendt er det som nævnt ikke alle annoncer, der i form og indhold lignerannoncen ovenfor. Nogle af bortløbningsannoncerne er yderst kortfattede, nogle kommer endda bare som en afsluttende kommentar til en anden annonce, slaveejeren har sat i avisen. Et eksempel på en af disse bortløbningsannoncer, der indeholder langt færre og meget begrænsede informationer, er følgende annonce fra *The Royal Danish American Gazette* den 12. juli 1775, hvor slaven Becky efterlyses:

RUN AWAY from the subscriber; A NEGRO GIRL, named BECKY, who formerly belonged to Mrs. Cook. Whoever will secure and deliver her to the subscriber or Mr. Conter, shall have one Joannes reward.
ABM. DIAS COTTINO.

199

---

¹⁹⁹ ID 142

Som det fremgår af billedet af annoncen, er det en meget kortfattet efterlysning, som kun indeholder informationer om, at Becky er en sort pige, der tidligere har tilhørt Mrs. Cook. Der er en del af disse eksempler i kildematerialet, men langt de fleste efterlysninger følger den skabelon, jeg demonstrerede tidligere. Interessant er det dog, at jo flere slaver der løb væk sammen, jo mindre blev de, som udgangspunkt, hver især beskrevet. Det handler jo nok først og fremmest om annoncepladsen, for hvis fem slaver løb bort sammen, så ville det blive en meget lang og dyr annonce, hvis de alle skulle beskrives. Men dette betyder dog, at det synes at have givet de slaver, der løb bort i grupper en lille fordel, fordi de blev beskrevet mindre grundigt og dermed var mindre genkendelige. Dermed havde de en anelse mere frihed i deres jagt på frihed, end de slaver, der blev nøje beskrevet. Modsat kan man dog også argumentere for, at de slaver, der løb bort som og forblev en gruppe, ville have sværere ved at skjule sig under flugten.

Af bortløbningsannoncerne fremgår det, at både mænd, kvinder og børn løb bort fra deres ejere. Der var dog ikke tale om mange børn, og når børn løb bort, var det ofte med deres mødre. Der er dog eksempler på to børn, der løb væk på egen hånd. Det drejer sig om 10-årige Mary²⁰⁰ og 12-årige Nero²⁰¹. Derudover er det svært at fastsætte præcist, hvor mange børn, der løb bort, eftersom det kun er et fåtal af de bortløbne slaver, der sættes en alder på. Ord som boy og girl bruges også om unge voksne. Eksempelvis slaven Soloman²⁰², der beskrives som *a negro boy named Soloman, 20 odd years old*. I de annoncer, hvor der bruges boy eller girl uden angivelse af alder, er det altså umuligt at vide, om der reelt set var tale om et barn eller en voksen. Derfor har jeg valgt at lave en udregning over antal bortløbne mænd og kvinder, hvor drenge indgår under mænd og piger indgår under kvinder. Derudover er der en kategori, der hedder ukendt. Den dækker over de bortløbne slaver, som det ikke har været muligt at identificere kønnet på. Eksempelvis fordi der ikke er angivet et køn eller navn, eller fordi det ikke ud fra navnet og annoncens andre informationer at bestemme kønnet. Børn noteret som child indgår også i denne kategori.

---

²⁰⁰ ID 085

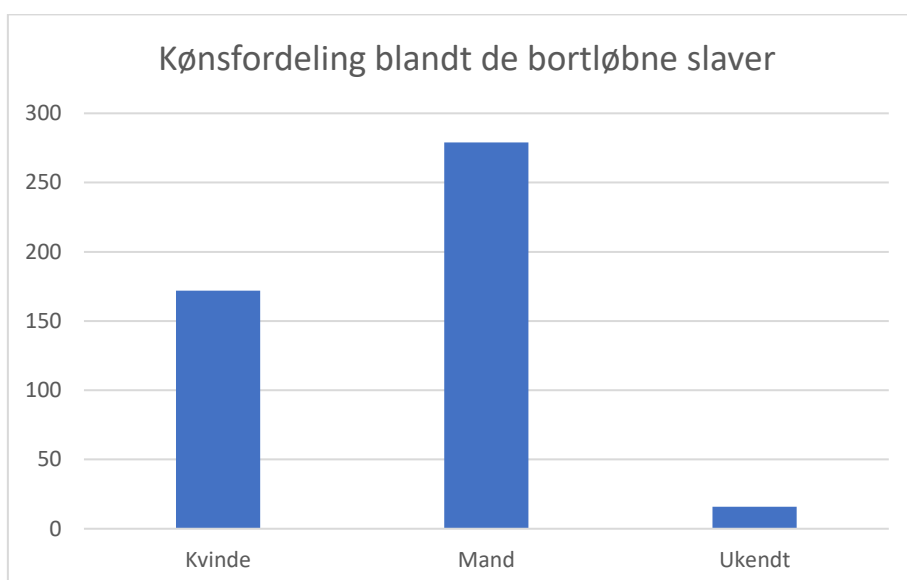
²⁰¹ ID 143

²⁰² ID 043

Kønsfordeling blandt de bortløbne slaver

Køn	Antal	Procentuel andel
Kvinde	172	37%
Mand	279	60%
Ukendt	16	3%
Total	467	100%

Figur 8 : Tabel der viser kønsfordelingen blandt bortløbningsannoncerne. Kategorien ukendt dækker over slaver, hvor det ikke har været muligt at fastsætte deres køn.

Figur 9: Graf der viser kønsfordelingen blandt bortløbningsannoncerne. Kategorien ukendt dækker over slaver, hvor det ikke har været muligt at fastsætte deres køn.

Som det fremgår af tabellen og grafen, drejer det sig om 16 slaver eller 3% ud af de i alt 467 bortløbne slaver, hvor det ikke har været muligt at bestemme kønnet. Det kan derfor med sikkerhed siges, at omkring 60% af de bortløbne slaver var mænd, mens omkring 37% af de bortløbne slaver var kvinder.

Det fremgår af bortløbningsannoncerne også, at familier sjældne gange løb bort sammen, og at blot mødre lidt hyppigere løb bort med et eller flere børn. Eksempelvis løb slaven Joe²⁰³ i 1773 bort med sin kone Heger og deres søn Johno på 10 år.

²⁰³ ID 097

Disse tre slaver løb altså bort som familie. Der var også slaven Mimba²⁰⁴ løb også bort i 1773 med sine to *mulatto children, one of which is at the breast*. I annoncen beskrives Mimba som *a negro woman*, mens hendes børn beskrives som *mulatto children*. Det betyder, at børnenes far formentlig er hvid, og at Mimba dermed er en af de mange kvinder, der fik børn med hvide europæere. Det har dog ikke forhindret Mimba i, at ville søge friheden ved at løbe bort. I 1777 løb slaven Susannah²⁰⁵ bort med sine tre sønner og sin datter. På trods af at det må have besværliggjort flugten at løbe bort med sine børn, skete det fra tid til anden også.

Noget andet, der er interessant i bortløbningsannoncernes beskrivelser, er, at der er forskel på det ord, der bruges til at beskrive bortløbningen. 82% af annoncerne bruger betegnelsen *run away*, mens de resterende 18% af annoncerne bruger én af seks andre betegnelser.

Betegnelser brugt for bortløbningen

Type annonce	Antal	Procentuel andel
Absconded	4	1%
Absented	35	11%
Eloped	7	2%
Escaped	2	1%
Reward	3	1%
Run Away	269	82%
Strayed Away*	8	2%
Total	328	100%

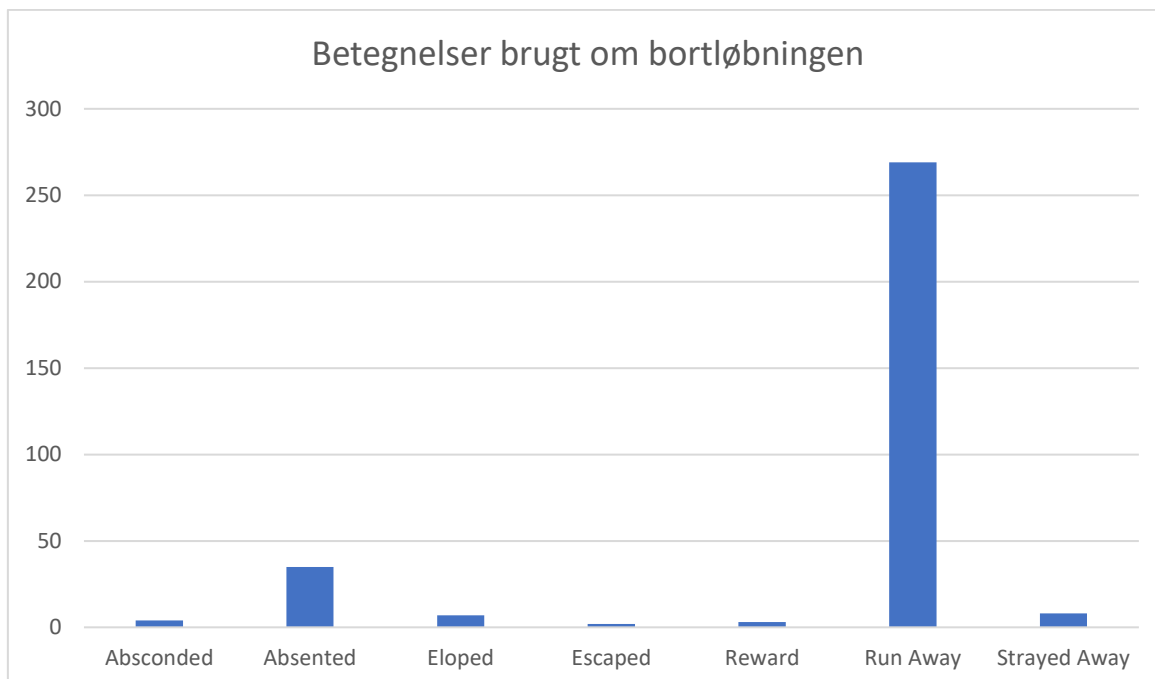
Figur 10: Tabel der viser den betegnelse, slaveejerne brugte i bortløbningsannoncerne om selve bortløbningen.

*Dækker over *Strayed Away* (3), *Strayed* (4) og *Astray* (1)

²⁰⁴ ID 094

²⁰⁵ ID 213

Figur 11: Graf der viser fordelingen mellem de betegnelser, slaveejerne brugte i bortløbningsannoncerne om selve bortløbningen.

Strayed betyder at komme på afveje eller strejfe omkring, og betegnelsen ligger indholdsmæssigt tæt op ad betegnelsen *absented*, der betyder at nogen er fraværende. Disse to betegnelser synes at indikere en mildere form for bortløbning, hvor slaveejerer mente, at det var mere en fejl end en intentionel handling, der lå bag, at slaverne ikke var, hvor de skulle være. Det synes derfor være ord, slaveejerne brugte, når de mente, at slaven var i nærheden og sandsynligvis ikke havde intentioner om at løbe bort permanent (*petit marronage*). Et eksempel er følgende annonce fra *the Royal Danish American Gazette* den 14. januar 1778, hvor betegnelsen *strayed away* anvendes:

Strayed away from Mr. Moriarty's yard about two o'clock yesterday in the afternoon, A NEW NEGROE BOY, being one of the parcel lately imported. As it is probable some negroe in town may have taken him up, without knowing to whom he belongs the public are earnestly requested to inform their negroes that such a negroe boy is missing, and that upon their bringing him home, they shall receive five pieces of eight reward. JOHN GUERIN. Christianstæd, January 14, 1778.²⁰⁶

²⁰⁶ ID 223

Af annoncen fremgår det, at slaven, som ikke navngives, kun havde været væk i et døgnstid. Derudover indikeres det, at det muligvis ikke var helt hans egen skyld, eftersom han var ny på øen og at *some negro* måske havde taget ham i besiddelse, fordi det ikke var kendt, hvor han hørte til.

Modsæt ligger der i betegnelserne *run away, eloped, absconded og escaped* en betydning af at løbe bort, stikke af og flygte, hvilket fremstår som en intentionel handling fra slavens side. Slaveejerne forekommer at have brugt disse betegnelser om slaver, de frygtede var løbet bort med fuldt overlæg i håb om aldrig at returnere (*grand marronage*). Der er også et eksempel på, at en slaveejer i én annonce bruger to forskellige betegnelser for to forskellige slaver. I annoncen fra *The Royal Danish American Gazette* den 3. januar 1778 står der blandt andet:

Absented himself from my care, several days ago, A NEGRO FELLOW, who goes by the name of Will Tremminton. (...) Also run away, about two months ago, A NEGRO FELLOW, called St. Croix, (...).²⁰⁷

Heraf fremgår det, at slaveejeren selv skelnede skarpt mellem *absented* og *runaway*, når han valgte at anvende to forskellige betegnelser i den samme annonce. Om slaven Will, der blev betegnet som *absented*, fremgår det, at han kun havde været fraværende i nogle dage, mens slaven St. Croix, der blev betegnet som *run away*, havde været bortløbet i omkring to måneder. Det tyder på, at slaveejeren på grund af længden på bortløbningerne, og deraf også chancerne for at se de enkelte slaver igen, beskrev Will som fraværende, mens han beskrev St. Croix som bortløbet.

Den sidste kategori indeholder betegnelsen *reward* og dækker over de annoncer, der ikke anvender en af de seks andre betegnelser, men starter annoncen med at skrive *reward*. I disse annoncer er der fokus på, at der er en dusør at hente, ved at tilbagebringe den bortløbne slave.

---

²⁰⁷ ID 221

5.3 Mærker på slavernes kroppe

Når bortløbningsannoncerne nærstudies, bliver det også tydeligt, hvordan bortløbningsannoncerne vidner om grusomhederne ved slaveriet. Først og fremmest hvordan slaverne bliver fremstillet som ejendom, der er blevet væk, og som derfor efterlyses. Derudover viser annoncerne også tydelige tegn på den vold, brutalitet og de konflikter, der prægede slavesamfundene. I mange af annoncerne beskrives det, hvorledes de bortløbne slaver bar jernringe eller jernkæder. Eksempelvis efterlystes slaven Mary²⁰⁸ med en beskrivelse af, at hun var omkring 10 år og havde *her country marks on her forehead* samt *a long chain about her body*. På trods af at hun kun var omkring 10 år gammel, var hun altså blevet både brændemærket i panden og lagt i lænker. Slaven Nanny²⁰⁹ blev efterlyst med beskrivelsen om, at hun *had part of a chain and a pad lock on her neck*. Nanny havde altså en kæde med hængelås på omkring sin hals. Den 12-årige slave Nero²¹⁰ løb bort med *a small iron chain round his neck*, Peter²¹¹ løb bort med *a collar and chain*, Maria²¹² med *chain and crook about her neck* og Prescilla²¹³ bar lige som Maria *a crook and a chain*. Der er altså adskillige eksempler på, at bortløbne slaver bar lænker af forskellig slags. Der er endda et eksempel på en slaveejer, der efterlyste sin slave Nancy²¹⁴ og beskrev at hun havde *an iron boot on her right and a sore on her left leg*. Nancy havde altså fået en decideret jernstøvle på sit højre ben. Men på trods af både jernstøvlen og et sår på det andet ben, forsøgte Nancy alligevel at løbe bort. Det ses altså af bortløbningsannoncerne, at der var mange forskellige måder, hvorpå slaveejerne lagde deres slaver i lænker. Men det ses også af samme annoncer, at disse lænker, der ofte havde som hovedformål at forhindre slaverne i at løbe bort, ikke var nok til at forhindre bortløbning. Flere slaver trodsede som vist ovenfor vægten og smerten af

---

²⁰⁸ ID 084

²⁰⁹ ID 105

²¹⁰ ID 143

²¹¹ ID 241

²¹² ID 287

²¹³ ID 313

²¹⁴ ID 080

jernkæder, jernringe og jernstøvler og løb bort iført disse. Det vidner om slavernes vilje og ønske om frihed.

Mange af de bortløbne slaver blev også efterlyst med særlige kendetegn i form af ar og brændemærker. Den form for mærker, der går igen flest gange er mærker fra kopper. Som eksempelvis Nanny og Cordilia²¹⁵ der beskrives som *marked with small-pox in the face*. Kopper var en farlig og meget smitsom virussygdom, som slaverne må have haft svært ved at undgå, når de boede tæt sammen under dårlige hygiejniske forhold. Det var altså mærker som et resultat af sygdom. Andre mærker var påført bevidst af eksempelvis slaveejere eller slavehandlere. Da slaven Jenny²¹⁶ løb bort, blev hun efterlyst med beskrivelsen, af at hun havde et *country mark between her breasts and on her belly*. Hun var altså blevet brændemærket med et landemærke, så man kunne se, hvor hun kom fra. Det er dog forundrende og grusomt, at det blev fundet nødvendigt både at brændemærke hende på brystet og på maven. Da Pierre²¹⁷ løb bort, bar han også *marks on his forehead*, og var altså blevet brændemærket i panden. Ligeledes var Quashe²¹⁸ blevet *marked on the breast with D. P.* Han var altså mærket med specifikke initialer, og eftersom ejerens navn var Daniel Pappeen. er mit bud, at Quashe var blevet brændemærket med ejerens initialer for at vise, at Quashe tilhørte ham. Hazard²¹⁹ blev beskrevet som *marked on both arms as the Ebbo negroes generally are as also on the back with the wip in several places*. Hazard var altså brændemærket på begge arme, og med beskrivelse af at *Ebbo negroes* normalvis var det, lyder det til også at være en markør af, hvor hun kom fra. Derudover er denne annonce og de andre også markører af, at det var ganske normalt for slaverne at være brændemærkede.

Om Hazard står der også, at hun bar mærker efter at være blevet pisket adskillige steder. Piskeslag var altså yderligere en form for mærker, som slaverne bar og som kunne hjælpe med at identificere dem. Da slaven Venus²²⁰ løb bort, blev det beskrevet at *she is well marked with a whip*. Hun var altså ikke bare mærket af piskan, men

---

²¹⁵ ID 011

²¹⁶ ID 004

²¹⁷ ID 056

²¹⁸ ID 040

²¹⁹ ID 026

²²⁰ ID 186

godt mærket. Det samme var slaven Peter²²¹, som blev beskrevet til at have *a number off marks upon his back and shoulders from his being whipt with a cow skin*. Her beskriver Peters ejer ikke blot, at Peter har mange mærker efter piskeslag på ryg og skuldre, men han går ligefrem i detaljer med, hvad Peter er blevet pisket med. Det får hele situationen til at fremstå unaturligt normal, fordi det tilsyneladende ikke er nok for ejeren bare at beskrive, at Peter havde mærker af piskeslag.

Der kunne også være tale om andre former for mærker end ar efter pisk og brændemærkning. Mange slaver efterlyses også med ar og åbne sår uden beskrivelse af, hvad de stammer fra. Eksempelvis slaven Fortune²²² som havde *a scar on his right ankle*. Det beskrives ikke, hvad der har forårsaget arret over Fortunes ankel, men det kunne muligvis skyldes, at han tidligere havde haft en jernkæde omkring anklen, da disse ofte efterlod ar. Oliver Peter²²³, en af ganske få slaver med to navne, blev efterlyst med beskrivelsen af at have *his hand tied up, and a cut over his eye*, hvilket kunne vidne om, at han var kommet til skade på en eller anden måde.

Det er interessant, hvordan flere af de bortløbne slaver efterlyses med tre flænger på hver side af ansigtet. Eksempelvis Maria²²⁴ der havde *two or three scars on each side of her cheeks*, Christiana²²⁵ der havde *three cuts on each cheek* eller Yarrow²²⁶ der havde *three cuts upon each side of his face*. Det synes ikke tilfældigt, når slaverne har lige præcis tre ar eller flænger på hver side af deres ansigt. Slaverne tilhører forskellige ejere, så det kunne se ud som om, at der er tale om en eller anden form for straf, altså en bevidst handling og bevidst påførte flænger. Det lyder usandsynligt, at der skulle være tale om en ulykke eller et tilfælde, når adskillige slaver nævnes som havende lige præcis tre flænger på hver side af ansigtet.

Endeligt kunne slaverne også efterlyses med særlige kendetegn i form af manglende lemmer. Her var der hovedsageligt tale om ører, tæer eller fingre, der var blevet skåret af eller på anden måde "lost", der var dog som regel kun tale om enkelte

---

²²¹ ID 280

²²² ID 114

²²³ ID 218

²²⁴ ID 049

²²⁵ ID 197

²²⁶ ID 338

led på fingre og tæer. Slaven Sally²²⁷ blev noteret for at have *one ear cut*, mens der om slaven Sampson²²⁸ stod *he has had part of his ears cut off*. Hvor Sally manglede et øre manglede Sampson dele af begge ører, hvilket igen vidner om, at der må have været tale om en bevidst handling, eftersom det i det hele taget er svært at miste sit øre ved et uheld, specielt dele af begge ører. Will²²⁹ havde *lost a joint of one of his big toes*, Allenna²³⁰ havde *but two toes on her left foot* og Abba²³¹ *wants the first joint of her thumb one hand*. Disse slaver, kunne muligvis have mistet deres tæer eller fingre i en ulykke, da arbejdet på plantagerne var hårdt og farligt, og det ikke var unormalt, at slaverne kom til skade. Bortløbne slaver efterlystes også med manglende øjne. Eksempelvis Ben²³², der havde *but one eye*, mens en anden slave ved navn Ben Burne²³³ havde *lost one of his eyes*. Begge disse slaver manglede altså et øje, da de løb bort. Slaverne kunne også mangle deres tænder, som slaven Randel²³⁴ der havde *defective teeth*, eller slaven Molly²³⁵ der havde *lost some of her fore-teeth*. Ud fra disse eksempler er det ikke muligt at se, om slavernes mangler af øjne og tænder skyldtes en bevidst handling, ulykke eller sygdom. Der er dog eksempler på, at skaderne på slavernes tænder var påført intentionelt. Slaven Botswain²³⁶ var nemlig beskrevet med *filed teeth*, altså nedfilede tænder, hvilket ikke sker ved et uheld. Slaverne kunne få deres tænder filet ned eller slået ud som straf, eksempelvis hvis de spiste af sukkerrørene²³⁷.

Det er værd at bemærke, at ingen af de bortløbne slaver i dette studie er beskrevet med større amputationer som eksempelvis en hel fod, hånd eller ben. Det er tidligere beskrevet i historiografien, at selv slaver med nævnte amputationer løb bort andre steder. Om dette er et udtryk for, at amputationer af den størrelse var sjældne i Dansk Vestindien eller om slaveejerne lykkedes at fra holde slaverne fra at løbe bort

---

²²⁷ ID 102

²²⁸ ID 133

²²⁹ ID 048

²³⁰ ID 269

²³¹ ID 056

²³² ID 229

²³³ ID 129

²³⁴ ID 153

²³⁵ ID 145

²³⁶ ID 004

²³⁷ Hunt-Kennedy, 2020, s. 224.

efter sådanne svækkelser, vides ikke. Hvad der dog kan konkluderes er, at op mod hver sjette bortløbne slave blev beskrevet til at bære en eller flere af de former for mærker, der er gennemgået i dette afsnit. Nogle af mærkerne som ar efter kopper eller manglende led var ikke direkte påført af slaveejere eller slavehandlere, men de var et resultat af grusomme livsvilkår med usikre og uhygiejniske leve- og arbejdsforhold, som slaveejerne var ansvarlige for. Derudover er der mærker som piskeslag og brændemærker, der bevidst er påført slaverne af slaveejere eller slavesælgere. Enten bare for at mærke slaverne som ejendom eller som en afstraffelsesmetode, eksempelvis på grund af bortløbning. Netop bortløbning ville slaveejerne undgå, og derfor blev mange slaver også lagt i jernkæder, hvilket dog ikke afholdt alle slaverne fra at forsøge at løbe bort. Disse mange forskellige mærker siger dermed meget om de konflikter, der var mellem slaver og slaveejere på de Dansk Vestindiske Øer. Der var konstante konflikter mellem slaverne, der ville være frie, eller bare have en smule medbestemmelse over deres eget liv og slaveejerne, der modsat så slaverne som deres ejendom, der ikke havde nogen form for rettigheder, men derimod måtte presses til at yde mest muligt i slaveejernes jagt på profit. Det betød, at slaver og slaveejere i kolonien havde konstante konflikter, der fik mange slaver til at løbe bort for kortere og længere perioder, og slaveejerne til at afstraffe slaverne voldsomt.

6 Diskussion: bortløbningsannoncer fra Dansk Vestindien vs. historiografien

Overordnet set synes bortløbningsannoncer og bortløbne slaver i Dansk Vestindien at følge mange af de mønstre, der er blevet beskrevet i historiografien fra andre kolonier. Der er dog flere af de tendenser, forskerne fra historiografien har fremhævet, som jeg ikke synes at kunne finde i de dansk vestindiske bortløbningsannoncer. Dem vil jeg diskutere her.

Flere af forskerne eksempelvis Green, Meaders og Franklin og Schweninger har konkluderet, at størstedelen af de bortløbne slaver var unge mænd. Green konkluderer ret præcist, at to tredjedele af de bortløbne slaver var under 25 år, samt at slaverne i hans studie var mellem 15 og 50 år. For at kunne fremsætte sidste påstand, må han have kendt alderen på alle de bortløbne slaver, der indgik i hans studie, ellers ville det ikke have været muligt at konkludere, at den yngste var 15 år og den ældste 50 år. Når Green konkluderer, at to tredjedele af de bortløbne slaver var under 25 år, minder det om den påstand Franklin og Schweninger fremsætter, når de konkluderer, at en ud af tre bortløbne slaver var mindreårige. Green, Franklin og Schweninger må have kendt til alderen på langt størstedelen af de bortløbne slaver i deres studier, for at kunne komme med så specifikke påstande. Og her adskiller de dansk vestindiske bortløbningsannoncer sig. For det er kun i et fåtal af disse, at slavernes alder beskrives.

Flere af forskerne beskriver ligeledes, hvordan slavernes personlighed beskrives i annoncerne. Meaders kan lige frem konkludere, at beskrivelserne af slavernes personlighed kan inddeles i tre kategorier. I de dansk vestindiske bortløbningsannoncer, er det her igen et fåtal af slaverne, der beskrives med den information. Jeg har dog kunne finde to eksempler på slaver, der falder ind i den kategori Meaders kalder for "downlook slaves", altså slaver der er var skræmte eller forlegne. Det drejer sig om slaven Phillis,²³⁸ om hvem der står: *she looks downwards when any person speaks to her*, samt slaven Venus²³⁹, der er beskrevet med *an ugly face and downlook*. Så der er bestemt eksempler på, at de dansk vestindiske slaver beskrives med deres personlighed, ligesom der også

---

²³⁸ ID 149

²³⁹ ID 186

er eksempler på, at deres aldre beskrives. Men generelt virker det til, at slaverne efterlyst i *The Royal Danish American Gazette* i langt lavere grad end slaver i andre kolonier beskrives med informationer om deres alder og personlighed. Årsagen til, at de dansk vestindiske bortløbningsannoncer ikke synes at være helt så detaljerede som bortløbningsannoncer fra andre kolonier, har jeg ikke noget bud på.

Det er dog ikke det eneste punkt, hvorpå de dansk vestindiske bortløbningsannoncer adskiller sig fra konklusioner i historiografien. Franklin og Schweninger konkluderer i deres studie, der er det mest omfattende studie til dato, at det var svært at læse en avis, uden at støde på en bortløbningsannonce. Ud fra tabellen på side 60 fremgår det, at *The Royal Danish American Gazette* i over halvdelen af de undersøgte år kun indeholdt bortløbningsannoncer i 25% eller mindre af aviserne, mens avisen i en fjerdedel af årene indeholdt bortløbningsannoncer i under 20% af aviserne. I Dansk Vestindien kunne man altså med andre ord sagtens læse en avis, uden at støde på en bortløbningsannonce. Man kunne også læse flere.

Det var interessant at læse Clavins studie, fordi han fremsætter konklusioner, som ingen af de andre forskere har omtalt. Eksempelvis at en stor del af de slaver, der løb bort i Florida, var bevæbnede og voldelige. Ingen af de andre studier har fremsat lignende påstande. Det gjorde mig interesseret i at vide, om det skyldtes, at slaverne på i Florida var særligt voldelige, eller om de andre forskere ikke havde bidt mærke i denne tendens. Jeg gik derfor bortløbningsannoncerne fra Dansk Vestindien minutiøst igennem for at undersøge, om de danske slaver blev beskrevet som voldelige og med våben. Det, jeg kan konkludere, er imidlertid, at ingen af de slaver, der blev efterlyst i *The Royal Danish American Gazette*, blev beskrevet til at have båret våben eller til at have været voldelige under deres bortløben. Det eneste eksempel, der nærmer sig, er slaven Daniel²⁴⁰, der efterlyses i *The Royal Danish American Gazette* den 30. november 1791 med følgende beskrivelse:

---

²⁴⁰ ID 316

As my negro Daniel has absented himself from me last night, being suspected to be an Accomplice in a robbery; I hereby offer Four Dollars reward to whoever that delivers him to myself, or secures him in either of the Forts. C. Schonning. Comptroller. Christianstæd. Nov. 26th, 1791

Daniel er ikke direkte beskrevet som voldelig. Han er beskrevet som *mistænkt* for at have deltaget i et røveri, som kan siges at være en voldelig handling. Jeg kan derfor slet ikke se denne tildens til våben og vold hos de bortløbne slaver i Dansk Vestindien. Når ingen af de andre forskere heller ikke har nævnt at se den tendens, på trods af meget grundige studier, synes det at være en særlig tendens for Floridas slaver at have været bevæbnede under flugten.

En anden tendens, der ikke ses i de dansk vestindiske bortløbningsannoncer, er eksempelvis læsefærdigheder, som Bly havde fokus på i sit studie, hvilket ledte ham til at kunne fastsætte en indikation af, hvor mange procent af slaverne, der kunne læse. Jeg er ikke stødt på bortløbne slaver i mit materiale, der beskrives med læsefærdigheder, og derfor har jeg heller ikke kunne udlede noget om det. Det hænger måske sammen med den konklusion, jeg tidligere nåede frem til om, at slaverne i de dansk vestindiske bortløbningsannoncer sjældent blev beskrevet med alder og personlighed. Så måske årsagen skal findes i, at slaverne på de dansk vestindiske øer i mange tilfælde blev beskrevet mindre detaljeret end bortløbne slaver fra andre kolonier. I forhold til læsefærdigheder er der selvfølgelig også den mulighed, at ingen af de 467 bortløbne slaver kunne læse eller skrive.

En af de tendenser, der dog går tydeligt igen i bortløbningsannoncerne i *The Royal Danish American Gazette* er mærker på slavernes kroppe i form af ar, sår, manglende lemmer, brændemærker og jernkæder. Så hvad dette angår kan jeg kun bekræfte den tendens, Hunt-Kennedy så i Barbados og Jamaicas bortløbningsannoncer. At denne tendens kan bekræftes, mens flere andre ikke kan, må skyldes det faktum, at der var konflikter mellem slaver og slaveejere i alle samfund, og det kom ofte til udtryk i form af netop mærker på slavernes kroppe.

7 Konklusion

Dette speciale har undersøgt, hvad bortløbningsannoncer kan fortælle os om konflikter i Dansk Vestindien i perioden 1770 til 1801. Svaret er, at disse små annoncer, kan fortælle os enormt meget. Først og fremmest kan bortløbningsannoncerne, blot ved at eksistere, fortælle, at der var tale om konflikter mellem slaver og slaveejere, eftersom bortløbningsannoncerne indikerer, at slaver løb bort og slaveejerne efterlyste dem. Når vi så dykker dybere ned i de enkelte bortløbningsannoncer, får vi et mere detaljeret indtryk af disse konflikter. Det ses eksempelvis, at nogle slaver forsøgte at løbe væk flere gange, på trods af at de blev hårdt straffet hver gang. Det vidner om, at slaverne ikke blot passivt ville acceptere den status som slave, de var blevet påtvunget i det dansk vestindiske slavesystem. Men det vidner også om, at slaveejerne heller ikke ville tolerere slavernes "oprør", og derfor straffede de slaverne. Mange af de bortløbne slaver var mærkede på deres kroppe eksempelvis i form af brændemærker, ar, sår, manglende lemmer eller jernkæder. Disse mærker vidner alle om forskellige typer af konflikter mellem slaveejere og slaver. Nogle af disse mærker blev intentionelt påført slaverne af slaveejerne, eller slavehandlerne, enten for at markere slavens tilhørsforhold, for slaverne blev set som en ting, der måtte tilhøre nogen. Men mærkerne kunne også være blevet påført slaverne som en straf, eksempelvis for at have løbet bort. Andre af mærkerne var ikke direkte påført af slaveejere eller slavehandlere, men var eksempelvis et resultat af usikre og usunde leve- og arbejdsforhold. Forhold som var et resultat af slavesystemet og samtidens menneskesyn, der tillod et menneske at eje et andet. Bortløbningsannoncerne fortæller dermed ikke blot om konflikter mellem slaver og slaveejere, men også om konflikter mellem slaverne og det samfund, de var en del af, men som ikke ville anerkende dem som ligeværdige.

Litteratur

Bly, A. T. (2008): "Pretends he can read": Runaways and Literacy in Colonial America, 1730—1776. *Early American Studies*, 6(2), s. 261–294. Lokaliseret d. 3. december 2022, på:

<http://www.jstor.org/stable/23546575>

Brimnes, N. (2020): *De Vestindiske Øer, 1672-1917*. Lokaliseret d. 2. december 2022, på:

<https://danmarkshistorien.dk/vis/materiale/de-vestindiske-oer-dansk-vestindien>

Brøndsted, J. (red.), (1952-53): *Vore Gamle Tropekolonier*, bind 1-2. København: Westermanns Forlag.

Brøndsted, J. (red.), (1966): *Vore Gamle Tropekolonier* (2. udgave), bind 1-8. København: Fremad.

Camp, S. M. H. (2004): *Closer to Freedom: Enslaved Women and Everyday Resistance in the Plantation South*. Chapel Hill: The University of North Carolina.

Carstens, J. L. (1981): *Dansk Vestindien for 250 år siden. J. L. Carstens: En almindelig beskrivelse om alle de Danske, Americanske eller West-Indiske Ey-Lande*. København: Dansk Vestindisk Forlag.

Clavin, M. J. (2016). Runaway Slave Advertisements in Antebellum Florida: A Retrospective. *The Florida Historical Quarterly*, 94(3), s. 426–443. Lokaliseret d. 3. december 2022, på:

<http://www.jstor.org/stable/24769278>

- Debien, G. (1966): *Le Marronage Aux Antilles Françaises Au XVIIIe Siècle*, *Caribbean Studies*, 6(3), s. 3– 43. Lokaliseret d. 2. december, på:
<http://www.jstor.org/stable/25611959>
- Franklin, J. H. & Schweninger, L. (1999): *Runaway Slaves: Rebels on the Plantation*. Oxford, Oxford University Press.
- Greene, L. J. (1944): The New England Negro as Seen in Advertisements for Runaway Slaves. *The Journal of Negro History*, 29(2), s. 125–146. Lokaliseret d. 2. December 2022, på:
<https://doi.org/10.2307/2715307>
- Gøbel, E. & Sebro, L. (2017a): Danmark-Norge i Vestindien 1672-1720. I P. E. Olsen (Red.), *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* (s. 50-95). København: Gads Forlag.
- Gøbel, E. & Sebro, L. (2017b): Forandringens år 1720-40. I P. E. Olsen (Red.), *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* (s. 98-129). København: Gads Forlag.
- Hall, N. A. T. (1992): Maritime Maroons: Grand Marronage. I B. W. Higman (Red.), *Slave Society in the Danish West Indies: St. Thomas, St. Jan, and St. Croix*. (s. 124-138). Mona, Jamaica: The University of the West Indies Press.
- Higman, B. W. (Red.) (1992): *Slave Society in the Danish West Indies: St. Thomas, St. Jan, and St. Croix*. Mona, Jamaica: The University of the West Indies Press.
- Hornby, O. (1980): *Danmarkshistorie: kolonierne i Vestindien*. København: Politikens Forlag.

Hunt-Kennedy, s. (2020): 'Had his nose cropt for being formerly runaway': disability and the bodies of fugitive slaves in the British Caribbean. *Slavery and Abolition*, 41(2), s. 212-233. Lokaliseret d. 3. december 2022, på:
<https://doi.org/10.1080/0144039X.2019.1644886>

Kay, M. L. M., & Cary, L. L. (1986): Slave Runaways in Colonial North Carolina, 1748-1775. *The North Carolina Historical Review*, 63(1), s. 1-39. Lokaliseret d. 2. december 2022, på:
<http://www.jstor.org/stable/23518609>

Meaders, D. E. (1975): South Carolina Fugitives as Viewed Through Local Colonial Newspapers with Emphasis on Runaway Notices 1732-1801. *The Journal of Negro History*, 60(2), s. 288-319. Lokaliseret d. 2. december 2022, på:
<https://doi.org/10.2307/2717376>

Nationalmuseet: *Vestindien som dansk koloni*. Lokaliseret d. 3. december 2022, på
<https://natmus.dk/historisk-viden/temaer/danmarks-kolonier/dansk-vestindien/>

Olsen, P. E. (Red.) (2017): *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan*. København: Gads Forlag.

Pedersen, K. P. (2003, 17. Juli): Efterlyst i avisen. Lokaliseret 3. december 2022, på:
<https://faa.dk/artikel/efterlyst-i-avisen>
(Artiklen kan også tilgås via Infomedia med id: e009a745)

Price, R. (red.), (1973): *Maroon Societies: Rebel Slave Communities in the Americas*. Baltimore: John Hopkins University Press.

- Prude, J. (1991): To Look upon the "Lower Sort": Runaway Ads and the Appearance of Unfree Laborers in America, 1750-1800. *The Journal of American History*, 78(1), s. 124–159. Lokaliseret d. 3. December 2022, på:
<https://doi.org/10.2307/2078091>
- Simonsen, G. (2017a): Fra slavegjorte til frie borgere. I P. E. Olsen (Red.), *Vestindien: St. Croix, St. Thomas og St. Jan* (s. 16-47). København: Gads Forlag.
- Simonsen, G. (2017b): *Slave Stories: Law, Representation, and Gender in the Danish West Indies*. Aarhus: Aarhus University Press.
- Simonsen, G. (2021): Racisme, slaveri og marked: Afrikanere i 1700-tallets København. I S. Rud & S. Ivarsson (Red.), *Globale og postkoloniale perspektiver på dansk kolonihistorie*. (s. 280-338). Aarhus: Aarhus Universitetsforlag.²⁴¹
- Statsbiblioteket. *The Royal Danish American Gazette (1770-1801)*. Lokaliseret d. 18. december 2022, på:
https://www2.statsbiblioteket.dk/mediestream/avis/list/doms_newspaperAuthority%3Auuid%3A3a7b5d13-03af-4f47-afb9-c79f4921de2f/1770.
- Østhus, H. (2018): Slaver og ikke-europæiske tjenestefolk i Danmark-Norge på 1700- og begyndelsen av 1800-tallet. *Arbejderhistorie*, 22(1), s. 33-47. Lokaliseret d. 4. december 2022, på:
<https://www.idunn.no/doi/full/10.1826/issn.2387-5879-2018-01-03>

---

²⁴¹ Jeg har ikke haft bogen i fysisk form, men lånt den på biblioteket/e-reolen i en online-udgave. Jeg ved ikke, om sidetallene stemmer overens med den fysiske udgave, eftersom sidetallene ændrer sig, alt efter hvor stor en skærm, man åbner bogen på, derfor en note herom. Jeg henviser til online-udgaven fra e-reolen, lokaliseret d. 3. december, 2022, på: <https://ereolen.dk/ting/object/870970-basis%3A61570055/read>